

Latinská

Grammatyka

Ě dobremu slovenské mládeže

slovenským gazykem

o b

Jána Schuleka

sepsaná.

w Banſkeg Biſticky,
Wydruſtvena v Jána Štefánky 1801.

Revízia
1966

REV 12.71

*Si quid novisti rectius istis:
Candidus imperti. —*

Vmíšli lepššho něco včiniti:

Včini; gá Twau prácy nebudu tupiti,

Už před celým světem gj budu chváliť,

A včedlnjšy podle nj včini.

U

Signatúra:

Čís. prílohy 59 517

Čís. inv. číslo 1977/155

Knižnica štátneho pedagogického ústavu v Bratislave

W l i d n é m u

Wýborne včenému Muži

Michalowi Schulek

Otcy swému Dobrému

twornému Zpravcey Školy Cw. Zstebňánské;

gato také

Dwogetibodným a Wysoce včeným Mužům:

Matěgowi Schulek Cyrk. Cw. Zissowské Šk. B. R.

Dabregowi Schulek Cyrk. Cw. Janussowské Šk. B. R.

Jánowi Schulek Cyrk. Cw. Nirebřánské Šk. B. R.

Jožefowi Schulek Cyrk. Cw. Lubjetowské Šk. B. R.

swým milým a vprámným Strjcům;

wšem swým Přitelům,

zdravj a wšelich wolog sebeckě wimůuge,

na znamení poskuffnosti, wděčnosti a lásky,

tauto swau prácey oběťuge

S p i s o w a t e l.

P r e d m l u w a.

Rádost milým Slovákom w našem pro-
spěšném posloužití, byl jediný mne pobize-
gicý důvod ku sepsání této knizečky. Kdo
věc rozumně považí, každý vžná potřeb-
nost tohoto obsahu knizečky, která přiroze-
nější a kratší cestou, než předtím byla, ku
Latince přivádí. O krátkosti sem psal;
nebo k čemu má paměť dítě mnohými a
zbytečně potřebnými pravidly obětována
býti? Dítěm jest dosti jen hlavních a nej-
potřebnějších pravidel, dokonalejší pak zná-
most řeči latinské k dospělosti věku od-
ložiti. Snadněji z cvičení, nežli z paubé
známosti mnohých pravidel, galantou řeč na-
učiti se můžeme. Gsem té nádeje, že každý
učitel, jenž radu z užitečných knih bra-
ti, a tak své povolání werně konati chce,
bude znati způsob tauto knizečku nalezitě
vžívati. Co pak w ní nedokonaleho se
nalezá, to něch laškavý čtenář w tichosti
ponačaraj; nebo w každé práci počátek
jest nesnadný. Gž žádám, aby škrze do-
konalejších mužův k větší dokonalosti tá-
to knizečka přivedena byla. Kdo pak mau
prá-

práce wšetečně potupowati bude: něch ta-
lowau dokonale ponaprawenau na swěr-
lo wydá. Gá ne gen geho wšyrownost
schwalowati budu, ale y geho práce wděč-
nau myslj přigmu.

Gesli budu šreze tauto mau práce
Słowákům prospěšný: to bude má bogná
odplata, a sylný podnět, abych sem Gm
y budauče mau práce slauzil. Bůh něch
wšsem Wčitelům trpěliwosti a wernosti w
Segich powolánj; Wčedlnjům pat chuti
a wstupu k wčenj popřiti ráci. To šredně
wínssuge a žádá.

Psal sem w Moskowcach

Dne 7. Zari 1801.

Ján Schulek předtjm.
Sybské, nynj Moskowské
Kw. Školy Zprawce.

Schwalitebně každý člověk
 Starý neb mladý, křesťovský
 Který podle své možnosti
 Dřívě knihy s ochotou,
 Neohlídaje se na to,
 Zbálí on pochvalu za to
 Člověk zagisté w světě ten,
 Kterýby se zaljbil wšsem.
O Ty Bratře! dobře činíš,
 Když zakopati nemíníš
 Než mile školkše mládězi,
 Která Ti na srdec leží,
 Wndávaje Grammatyku,
 By Latinskému gajstku
 A wjc ne tak mnoho času
 Trávil Běitel s swau chasau.
 Wtr, že se škoreg wyučíš
 Latincině, když sy kaupíš
 Kteraužto můžeš dostati,
 S ni hogný vjítel brati,
 Wnož, gaj znám Schulekome
 Gsau wšitecnj audowe
 Sedni z nich glau Dwogetihodni,
 Gini Běitele školnj
 Bůh něchat Gich wšech zbrjuge,
 Sprawim, štěstím korunuge,
 Něch se škz Tjch slawa Boží
 W Cyrkwjch Dáně wždycky množí.

Swé bary wynaklada ;
 Ginných povčit žada ;
 Dogde, neb pohaněnj,
 Gessě nalezen není.
 Dary Tweho vměnj ;
 Čheš přjiti vlewěnj ;
 Snadněgi se učila ;
 Nadug se mláděž mila !
 Knížku předgmenowanau,
 Dosti za malau cenu.
 W Zbořjch Cwangelických ;
 Skuffně hodnj čwal lidškých,
 Na dusi y na těle !

Gest twině Gegich přitele
 Jana Mojszischovits
 Školy Cw. Jwančánské Sprawce.

Pří-

P ř i s t u p

F u

Latinské Grammatyce.

Latinská Grammatyka jest v mění, které nás vší po Latinský rozuměti, mluviti a psati.

Latínácy mají dwadecet čtyry litery, totižto : a, b, c, d, e, f, g, h, i, (j), k, l, m, n, o, p, q, r, s, (s), t, u, v, x, y, z.

Tyto litery dělí se na Samohláskné (Vocales), které jsou: a, e, i, o, u, y; a na Spokuhláskné (Consonantes), jakožto jsou: b, c, d, f, g, h, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z.

Dvě Samohláskné, které spolu jednu sylabu činí, gmenují se Diphthongus (Dwogsamohláskná), jako: æ, œ, au, ei, eu.

Zvláštní Regule při čítání Latinských slov jsou následující:

1., Každá Samohláskná buďto samotná, aneb se s vší Spokuhlásknými, jednu sylabu činí, jako: a-mor lasti.

2., Jedna Spokuhláskná mezi dvěma Samohlásknými položena, ku poslední sylabě přináší, jako: do-mi-nus pán.

3., Když v prostředku slova dvě aednáké Spokuhláskné jsou, musejí se rozdělití, jako: au-nus roš, ter-ra země,

4., Gako gest slova slozene, tak se y spabi-
fuge, ku př. ol-tendo vřazugi, con-servo zdrzugi.

5., Rdnj dvě aneb více Spokuhlasné w pro-
středku slova gsau, gen se ty rozdělugi, které z
počátku slova vyřčene býti nemohau, ku př.
cam-pus pole, or-do porádek.

6., c před a, o, u, před Spokuhlasnau, a na
konci slova, čita se gako k, ku př. caput hlava,
cetera řěda, aunc nyni; ale c před e, i, y, æ, œ, čí-
ta se gako c ku př. cera most, coena večere, civis
měšťan.

7., g se má citati gako slowenské g, ku př.
genu křižpege, gena lice, gloria sláva.

8., ph čita se gako f, ku př. Philosophus
Maudréc, Filozof.

9., ti, gestli po něm Samohlasná stogi, čí-
ta se gako ch, ku př. gratia milost, precatio mo-
dlitba. Pakli před ti f, a před f Samohlasná
stogi, čita se gako th, ku př. bestia žwěr, ostium
dvere.

10., qu čita se gako kw, ku př. quercus dub,
questio otázka, quoque tež.

11., i z počátku slova, gestli za nim Samo-
hlasná stogi, aneb, řdnj mezy dvěma Samohla-
snými gest položene; potom gest jod (j), mezy
Spokuhlasné přinálezi, a čita se gako slowenské
g, ku př. iocus žert, maior wětši.

Wšlecka Latinská slova dělji se na osm částí
ky, které Partes Orationis gmenugeme, a ty gsau:

I., No.

- 1., Nomen (Sméno)
- 2., Pronomen (Místogméno)
- 3., Verbum (Časoslovo)
- 4., Participium (Častennost)
- 5., Adverbium (Příslovko)
- 6., Praepositio (Předstávka)
- 7., Coniunctio (Spojka)
- 8., Interiectio (Mezyslovo.)

Dato rozličná Latinská slova gsau:

1., Aneb původnj slova (primitiva), která od gineho slova nepoházejí, gako: bonus dobrý; aneb poházejícy slova (derivata), která od gineho slova poházejí, gako: bonitas dobrota.

2., Aneb samotná slova (simplicia), která z giných slov negsau spogená, gako: discipulus předlník; aneb složená slova (composita), která z giných slov spogená sau, gako: condiscipulus spolubředlník.

Capitula První.

De Nominibus. (O Sménách.)

I. De Nominibus Substantivis.

(O Podstatních Sménách.)

Nomen (Sméno) gest tá částka slova, která gakaufoli věc aneb gegi vlastnost (gakovost) vyznamenává. Nomen gest dvojnásobně: Substantivum a Adiectivum.

Substantivum (Podstatní Sméno) gest to slovo, kterým se některá osobitná věc gmenuge, a tak samo w sobě gest srozumitelné, ku př. culter nůž, furca vidlička.

Adiectivum (Přídavní Sméno) gest to slovo, které vřazuje, gaká gest gmenovaná věc, a tak bez pomocy *Substantivum* dokonale se nerozumi, ku př. parvus malý, magnus veliký, multus mnohý.

Substantivum opět gest aneb *Proprium*, aneb *Appellativum*.

Nomen Proprium (Vlastní Sméno) gest to *Substantivum*, kterým se gistá osoba, národ, krá-gina, město, dědina, moře, řeka, a t. d. nazývá, a od giných rozeznává, ku př. Petrus Petr, Buda Budín, Carpathus Sazry.

Nomen Appellativum (Obecné Sméno) gest to *Substantivum*, které se obecným věcem, gichž více gest na světě, připisuge, ku př. candela svíce, homo člověk, cuneus kštec.

Při každém *Substantivum* na čtyry věci pozorovati máme, a ty jsou: *Genus* (Rod,) *Numerus* (Počet,) *Casus* (Pád,) a *Declinatio* (Declinace.)

1., *Genus Nominum* gest pětásobné, a sice: *Masculinum* (Mužský Rod,) *Femininum* (Ženský Rod,) *Neutrum* (Neutrální Rod,) *Commune* (Společný Rod,) a *Omne* (Všeliký Rod.)

2., *Numerus* gest dvognásobný: *Singularis* (Jednásobný Počet,) řdž se o gednom mluv,

gako: liber kniha; a Pluralis (Wienásobnó Vočet) Edný se o twice než o gednom mluví, gako: libri knihy.

Poznamenáni. Někdý slovo Latinské gest jin Numero Plurali, a gen o gednom mluví, tu pt. nuptiæ swadba, scopæ metla.

3., Casus gsau šest gaf in Singulari, tať tes in Plurali, gakožto:

Nominativus (Gmenowatel)

Genitivus (Wloditel)

Dativus (Datowatel)

Accusativus (Zalowatel)

Vocativus (Wolatel)

Ablativus (Odnasitel.)

Poznam. Nominativus a Vocativus gmenugi se casus recti, a ostatnj casus obliqui.

4., Deklinácye gsau pět. Genitivus Singuláris wzdnečy bkažuge, podle ktere Deklinácye má se Nomen deklinowati; a protož Genitivus má dobře známý býti.

Wsseobecné Regule de Genere Substantivorum.

1., Gména mužů, národů, měšců a tef gsau generis Masculini, gako: piacerna šenký, Turca Čurek, Aprilis Duben, Vagus Wáh, auriga furman.

2., Gména žen, kragin, ostrowů, měst a stromů gsau generis feminini, gako: soror sestra, Egyptus Čgypt, Cyprus Ostrow Cyprus, Sidon Sydon, pirus hrustowý strom.

3., Gména liter gsau generis Neutrius, gako: magnum A. weliké U. Pr.

První Deklinace.

Ku první Deklinaci přináležejí ta slova, která se na a, as, e, es, končí, a in Genitivo Singulari diphtongum æ magi, jako:

Singularis.

No. a, as, e, es	Mensa	Andreas	Epitome	Anchises
Gen. æ	mensæ	Andreas	epitomes	Anchisæ
Dat. æ	mensæ	Andreas	epitomæ	Anchisæ
Acc. am en	mensam	Andream	epitomen	Anchisen
Voc. a e	mensa	Andrea	epitome	Anchise
Abl. a e	mensa	Andrea	epitome	Anchise

Pluralis.

Nom. æ	mensæ	* Nečá slova na as, e, es,
Gen. arum	mensarum	in Plurali se nedělinují.
Dat. is (abus)	mensis	
Acc. as	mensas	
Voc. æ	mensæ	
Abl. is (abus)	mensis	

Slova ku druhé.

aqua voda,	cera vosk,	schola škola,
charta papír,	causa příčina,	epistola list,
hora hodina,	cerevisia pivo,	fenestra okno,
stella hvězda,	columba holub,	porta brána,
epitome výňatek,	satanas satan,	dynastes mocnář,
parasceve Veliký Pátek,	boreas vítr od pólnocí,	
pyrites křemen.		

Doznam. 1., In Dativo a Ablativo Plurali abus magi následující slova: filia dcera, dea bohyně, do.

domina panj, equa fobila, mula mulice, duæ dwé,
ambæ obadwa, asina pslice, serwa służebnice, socia
tomarhsstene, gako: filiabus, deabus, a t. d.

2., Słowa prvej Deklinácie na a, e, gsau
feminini; na as, es, gsau masculini generis, gako:
barba brada, pentecoste Sláwnost sestánj Duchá
Smáteho, Tobias Lobias, absynthites pelinkowé
wino.

Wyminka: Słowa na a, ktera od Verbum
pocházejí, a osobu wyznámenáwají, gsau gene-
ris masculini, gako: sciba pílar, advena přichozj,
incola obywatel, collega spolubradnj, conviya ho-
dalonj, pharmacopola apatekar, bibliopola knih-
kupec. Su témtw přidej: planeta planeta, co-
meta hleáda ocasata.

3., Słowa, ktera se na a končují a gen to-
hožto Párali se deklinují, gsau generis feminini,
gako: nuptiæ nuptiarum swadba, mundinæ gamma-
tef, tenebræ tma.

Druhá Deklinácie.

Su druhé Deklinácii přináležejí ta slova,
ktera se na er, us, um, končují, a in Genitivo sin-
gulari i magi, gako:

Singularis.

Nom.	er, us, um,	Puer	Cibus	Ovum
Gen.	i	pueri	cibi	ovi
Dat.	o	puero	cibo	ovo
Acc.	um	puerum	cibum	ovum
Voc.	er, e, um	puer	cibe	ovum
Abl.	o	puero	cibo	ovo

Plu-

P l u r a l i s.

Nom.	i,	a	pueri	cibi	ova
Gen.	orum		puerorum	ciborum	ovoruna
Dat.	is		pueris	cibis	ovis
Acc.	os,	a	pueros	cibos	ova
Voc.	i,	a	pueri	cibi	ova
Abl.	is		pueris	cibis	ovis.

Slova fu cívěeni!

liber kniha,	dominus pán,	bellum vojna,
ager pole,	hortus zahrada,	templum chrám,
cancer rak,	gallus kohout,	prunum slivka,
gener zet,	lupus vlk,	scamnum Pavice,
magister mistr,	equus kůň,	vitrum sklo.

1., Poznám. 1., Vir viri muž, a satur saturi syn-
th, přináležejí též ku druhé Deklinaci, a jsou
generis Masculini.

2., Slova druhé Deklinace na er a na us
jsou generis masculini, jako: puer chlapec, cibis
jídlo, globus koule, ventus vítr.

a., Wým. Femina jsou: alvus břicho, do-
mus dům, humus země, vannus vana, říčice, ere-
mus poušť, dialectus přirozený způsob mluvení,
diphthongus, exodus východ, druhá kniha Moggji-
slova, methodus způsob, periodus oběd, period,
synodus shromáždění, snem, papyrus papír.

b., Neutra jsou: pelagus hlubokost mořská,
virus jed, Vulgus obyčejný lid jest Neutrum y Mas-
culinum.

3., Slova druhé Deklinácie na um, a na a, ktera se gen toliko in Plurali deklinugi, gšau neutrius generis, gafo: damnum škoda, arma armorum zbrog.

4., Wšedná Neutra magj wzdručny tči gedná, kč Casus, Nominativum, Accusativum, a Vocativum, kteri in Plurali na a se skončugi, gafo: N. ovum wěgec, Acc. ovum. Voc. ovum. Pl. N. ova. Tak corpus tělo, corpora; vulnus rana, vulnera.

5., Slova druhé Deklinácie, ktera se na i skončugi, a gen toliko in Plurali se deklinugi, gšau generis masculini, gafo: liberi liberorum dítky.

6., Slova druhé Deklinácie, ktera se na ber, cer, der, fer, per, a ter skončugi, w oštatnych casusech e wyházugj, gafo: liber libri, ager agri.

Wym. Zadržugi pač e nasledugičny slowa: liber swobodný, adulter cizoložník, asper tvrdý, drsnatý, gibet hrbatý, lacer otrhaný, presbyter starší, prosper šťastlivý, socer tět, swokr; gafo tež Nomina, ktera w d fero a gero pocházegj, ku wř. lucifer dennice, armiger pachole, ktere zbrog za pánem noš, pawěžník.

7., Slova druhé Deklinácie, ktera se na us skončugi, in Vocativo casu us na e proměnuj, gafo: dominus domine.

Wym. Deus Bůh má Deus, filius syn fili, meus můg mi, Nomina Propria na ius in Vocativo us odwrhugi, gafo: Georgius Gřij Georgi. Nomina Appellativa a Adiectiva na ius magj ie, gafo: nuncius pošel nuncie, pius pobožný pie.

Třetí Deklinace.

Ku třetí Deklinaci přináležejí ta slova, která se na a, e, o; c, d, l, n, r, s, t, x, končují; a in Genitivo Singulari is magis, gako:

Singulari s.

Nom.	a, e, o, c, d, l, n, r, s, t, x,	Pater	Genus
Gen.	is	patris	generis
Dat.	i	patri	generi
Acc.	em, aneb im	patrem	genus
Voc.	gako Nominativus	pater	genus
Abl.	e, aneb i	patre	genere

Plurali s.

Nom.	es, a	patres	genera
Gen.	um, aneb ium	patrum	generum
Dat.	ibus	patribus	generibus
Acc.	es, a	patres	genera
Voc.	es, a	patres	genera
Abl.	ibus	patribus	generibus

Slova ku čtení.

Enigma hádka, Pascha Melikanoc, rete šot,
 mare more, altare vřar, poéma hymnšleni,
 virgo panu, ordo vorabot, lgo motyfa,
 lbe mleko, fal řul, sol řunce, mel med,
 pečen hrebeň, calor teploř, honor poctivost,
 zřas řeto, řames řad, clavis řiř, ovis ovce
 pars řařka, nux oreř, arx řrad, řames.

De

De formatione casuum tertice Declinationis.

De Genitivo Singulari.

Genitivus Singularis tertie Declinatione videtur se
 pronuntiare na is, ale pronuntij toto casu genitivo
 sobem se pronuntiare. Sicut scilicet scilicet se na

a, pronuntij tis, gale: dogma brenij dogmatis.

e, pronuntiare e na is, gale: conclave potogit
 conclavis.

o, ma omis, gale: leo leo leonis, aneb inis,
 gale: imago obraz imaginis. Caro masso ma
 carnis.

c, pronuntij is, gale: halec fca herynkown ha-
 lecis. Lac ma lactis.

d, pronuntij is, gale David David Davidis.

l, pronuntij is, aneb lis, gale: animal zivire
 animalis, fel zluč fellis, mel mellis.

ra, ma nichovice inis, gale: gramen trawa gra-
 minis. Magi val enis, ren ledviny, splen,
 lien slezyna, lichen listeg.

on, ma onis, nekdy ontis, gale: canon pra-
 vidlo canonic, horizon roven, storoch
 horizontis.

ar, or, pronuntij is, gale: caesar casar caesaris,
 arbor strom arboris. Hepar gatra ma he-
 patis, cor stoe cardis.

er, pronuntij is, gale: aer potvetti aeris. Me
 stova na ber, cer a ter se pronuntij e za-
 mtegi, a is pronuntij, gale: celeber sta-
 tonj

wný celebris, acer ostrý acris, frater bratr fratris. Later cýhla má lateris, iter cesta itineris, Jupiter Jupiter Jovis.

ur, pŕipogj is, gako: fur zloděg furis, aneb ur proměnuje se ná oris, gako: femur stěhno femoris.

as, má atis, adis, aneb antis, gako: bonitas dobrotá bonitatis, lampas lampás lampadis, vas rufogné za penjze vadis, elephas skon elephantis. Vas nádoba má vasis, mas samec maris.

es, má 1., is, gako: vulpes listá vulpis.
2., edis, gako: pes noha pedis.
3., etis, gako: quies odpocinuti quietis.
4., idis, gako: pŕæses pŕedstatvený pŕæsidis.
5., itis, gako: miles togaf militis.

is, má 1., is, gako: avis ptáf avis. Sem pŕináležegi tosefa Adiectiva dvau koncin, gako dulcis sladký dulcis.

2., idis, gako: lapis kameň lapidis.
3., eris, gako: pulvis prach pulveris.

Chlamys mentěfa má chlamydis; sanguis krev má sangvinis.

os, má oris, gako: flos květ floris, os vsta oris; aneb otis, gako: nepos wnuf nepotis. Custos strážce má custodis, bos vůl bovis, os kost ossis.

aus, má audis, gako: laus chvála laudis.

us,

- us, má 1., eris, gako: latus boř lateris.
 2., oris, gako: tempus čas temporis.
 3., udis, gako: palus bahno paludis.
 4., utis, gako: virtus etnoř virtutis.
 5., uris, gako: mus myř muris.
 6., vis, gako: fus řvintc suis.
 7., odis, gako: tripus řřinořnjř tripodis.
 Pecus dobytěř má pœoris y pecudis.

bs, má bis, gako: urbs měřto urbis. Cœlebs
 neženatý má cœlibis.

ms, má mis, gako: hyems řřma hyemis.

ls, ns, rs, přomeřuge s na tis, gako: puls řaře
 pultis, pons řněřt pontis, mors řmřt mortis.

Řeřtera řlova na ns magi dis, gako: glans
 řalub glandis, iuglans řlařř řech iuglan-
 dis, lens řnřda lendis, frons řatoleřt řron-
 dis. Podobně dis magi řlova pocházejicř
 od řlova cor na rs ře řkoněugicř, gako:
 concors řřvdenř concordis, discors řeřvor-
 nř discordis.

ps, má pis, gako: Āthiops Maurenja Ā-
 thiopis, řirps řměn, řřřvod řirpis.

eps, má ipis, gako: princeps řřřře principis.
 Pocházejicř řlova od caput magi ipitis,
 gako: přaěeps řřřřřřř přaěcipitis.

t, má itis, gako: caput řřřřa capitis.

x, přomeřuge x na cis, gako: pax pořog pa-
 cis, řeř neřřřřřa řecis, řalex řeřřnjř řa-
 lecis, řeřřeř řřřřeř řeřřecis. Řřřřř
 řlova na ex magi icis, gako: řřřř řřřř-

tat, saudce iudicis; fromé tato gis magi:
 lex zákon legis, rex král regis, grex stado
 gregis. Sēnex starý má lenis, nix sněh
 nivis, nox noc noctis, coniux manžel aneb
 manželka coniugis, suppellex dymovní na-
 dobj suppellectilis.

De Accusativo Singulari.

Accusativus Singularis třetí Deklinácie nen-
 vjice na em se skoncuge, gako: mater matka ma-
 trem.

1., Wym. im magi nasledujících slova, ga-
 ko: litis žizeň, tussis kášel, vis moc, inla, cucu-
 mis okurky, tēkwice, ravis chraptavost, sinapis
 horticice, amusus práwidlo, hāresis křesťstwj, ge-
 nefis rod, prwnj kniha Mlogzissowa, Poēsis bmenj
 o skadanj werssio.

2., em a im magi: febris ždmnice, clavis
 kljč, navis loď, turris weže, restis prwaz, secu-
 ris sefera.

De Vocativo Singulari.

Vocativus Singularis třetí Deklinácie gest
 wjdn podobnō Nominativo, gako: pater Otce,
 Voc. pater otce.

De Ablativo Singulari.

Ablativus Singularis třetí Deklinácie henwice
 na e se skoncuge, gako pater patre.

1. Wym. Některá slova in Ablativo Sin-
 gulari na i se skoncugi, a toce:

a., Neu.

a., Neutra na e, al, a ar, gako: mantile ručnjš mantili, vectigal mnto vectigali, calcar ostroha calcari. Gen far obilj fare, hepar hepate ma.

b., Slova na is, ftera in Accusativo im magi, gako: vis, Acc. vini, Abl. vi.

c., Adiectiva dvan foncin, a gmena mšncu na is a na er, gako: gravis težk gravi, Aprilis Aprili, October Rižen Octobri.

a., Nektera slova in Ablativo Singulari e a i spolu magi, a šce:

a., Adiectiva gedne foncin, gako: felix štastnš felice a felici: Bššak ale gen e. magi nasledu gšč: pauper chudobnš, puber dospelš, sospes idra tob, compos štastnš, impos neštastnš, newladnš, bipes dvanobš, quadrupes čtverneš, a senex.

b., Slova na is, ftera in Accusativo em a im magi, gako: clavis, clavem a clavim, clave a clavi.

c., Adiectiva in Comparativo gradu, gako: maior večšš, maiore a maiori.

De Nominativo Plurali.

Nominativus Pluralis tretj Definitivne štoto masculini a feminini generis na es, neutrius generis na a se štoncuge, gako: pater patres, genus genera.

Wym. Neutra, ftera in Ablativo i, aueb e a i magi, in Nominativo plurali na ia se štoncugi, gako: mare maria, felix felicia. Adiectiva ale in Comparativo gradu gen na a se štoncugi, gako: maius maiora, fortius fortiora. Vetus stare ma vetera.

De Genitivo Plurali.

Genitivus Pluralis nejwſyce ſkončuge ſe na um, gaſo: pater patrum.

1., Wým. Wſſecka ſłowa, ktera in Ablativo Singulari i, aneb e a i magi, in Genitivo Plurali ſkončugi ſe na ium, gaſo: calcar calcarium, fortis fortium. Wle Adiectiva in Comparativo gradu gen na um ſe ſkončugi, gaſo: maior maiorum. Plus wjce má plurium.

Doznam. Zadržugi um tato ſłowa: celer wchł, degener nezdatil, memor pametliw, immemor nepametliw, vigil ſtrážn, dives bohat, inops pomocy zbawen, anceps pochybnt, particeps wſtatnt, ſupplex pokorn, pauper, compos, impos, wetus, ſenex, quadrupes.

2., Słowa na es a na is, ktera toliſ ſyláb magi in Genitivo gaſo in Nominativo (pariſyllaba rownoſłowkowiá); gaſo tej na ns a rs ſe ſkončugien, in Genitivo Plurali ſkončugi ſe na ium, gaſo: nubes nubium, cohors záſtup cohortium.

Doznam. Zadržugi um tato ſłowa: vates prorok, vatum, canis peš, panis chleb, iuvenis mladenec, volucris ptak.

3., Słowa, ktera z gedné ſylaby záležegi (monosyllaba gednoſłowkowiá) magi in Genitivo Plurali ium, gaſo: fons ſtudnice fontium.

Doznam. Zadržugi um tato ſłowa: ſplen, fur, praes wuſogině, mos žwntkloſt, crus ſtešno, grus geráb, ſus, fraus podwod, oſlamáni, grex, vox hlaš, dux wúdce, nux orech, fax pochodné, faš.

fassa, fruges od frux obili, lex, rex, ren, flos, pes, laus. Bos wul ma boum; crux kři crucum y crucium. In Dativo plurali bos ma bobus, sus subus.

De Genere tertia Declinationis.

1., Masculini generis gsau stowa, ktera se na o, or, os a er skončugi, y na es, ktera in Genitivo Singulari tvice sňlab než in Nominativo magj (imparisyllaba nerownoškowkowitza,) gako: latro mordar, labor práce, ros rosa, passor wrabec, paries stěna parietis.

2., Wým. na o Feminini generis gsau stowa skončugien se na do, go, a na io, ktera od Verbum pochazegi, gako: consuetudo obitez, origo půwod, opinio domněnj. Masculina pať gsau: ordo porádek, cardo háť na dwešch, ligo motyła, margo krag. Pondo sunt gest Neutrum o nepromenitedlné. Feminina gsau teť: caro, communio spoletčensťwi, conditio staw, mýminka, portio částka, echo oblas, dirio mwenost, proportio miera, proporcye.

3., na or, Arbor strom gest feminini generis. Neutra gsau: cor, marmor mramor, agros more, ador wšelike žboži.

4., na os, Femina gsau: eos brus, dos wěny. Neutra gsau: os kost, os bsta.

5., na er, Neutra gsau: cadaver męštna, iter, cicer cyzerle, piper depr, papaver mať, ver garo, tuber wyrostlina, uber wemeno, zingiber žumbio, laser čertowo řagno, spinter pračka, siser urkew, lister klauu, koryto.

5. a. na es nerotowbssowkowitzá skowa. Feminina gfau: leges ofeni, teges rohoje, compes páuto na nohy, merces mizda, merges snop, quies, requies odpočuwani, inquietas nepokog. **Æs** æris med, penize, blub gest Neutrius generis.

b. Feminini generis gfau skowa, ktera se skowuá: na as, is, ys, aus, x, na s, před ktera **Enolublasna** skog, na es rowno skowkowitzá, a na ys, ktera u m Genitivo zadruzi, gako: xstias leto, apis wcela, chlamys, laus, pax, mors, nubes oblak, senectus starý wěf senectutis.

c. **Genus** Masculina gfau: mas maris, waz wadis, kultura m Genitivo antis magi, gofo, gigas obr, Atlas sebrau mubranosofa hoda w Maurenastie zemi atlantis, Neuma gfau: was waz, fas skusite, nefas neku, sira, crysipelas ruze.

d. **Genus** Masculina gfau: amnis potok, angwis wodni had, aqualis wodro, nádoba na wodu, axis os na woze, canalis žlab, callis chodnik, ktera restas, cassis šel, caulis stopek, stebko na ktere, collis pahrbek, coltis pahrbek, coltis malicko čerwicet w dřewo, crinis wlas, cucumis, fasces meč, fascis swazek, finis konec, follis meč, funis prowaž, fustis kosa, glis oressná mys, ignis oheň, lapis kamen, maialis řezaný wept, mensis m syč, molaris mlýnský kamen, trenomý zub, mugilis hřawác, orbis swět, kolecko, panis, piscis ryba, postis wetege na dwerich, perduelis žgetwn, nepritel pbee aneb pána, pulvis, langwis, sentis trní, sodalis towarýš, toris horich hlawen, torquis žla.

staty retěz, unguis nechet, unicornis gednorozec,
vechls sochor, druf, vermis čerw, vomis železo
pracy.

3., na x, Masculina gšau: anthrax vhel,
thorax přsňi kabat, grex, bombyx hečbavnň chro-
bat, volvox desťowň chrobak, esox kosos, calix
kalich, apex špic, codex kniha, fornix štep, pol-
lex přst, pulex blcha, podex žadeš, vervec ško-
pec, frutex ker, caudex peň stromu, cimex šteňi-
ce, plosťice, vertex švršek, vortex pojeradlo,
propast,

4., na s před třetím Spoluhlafná slogi.
Masculina gšau: mons hora, pons, fons, dens
zub, seps plot, chalybs ocel, hydrops wodnotedl-
nost, torrens potok, oriens východ slunce, occi-
dens západ slunce. Neutra gšau: ens meč, acci-
dens případnost, antecedens předcházející, con-
sequens následující.

5., na es rotnostřabkowitzá. Masculina gšau:
verres rezaný wepr, acinaces šable.

6., na us, třetá in Genitivo u zadržugi.
Neutrius generis gšau geduostřabkowitzá slova, ga-
fo: ius právo, poleňka, rus pole. Mus gest ma-
sculini: grus feminini generis.

7., Neutrius generis gšau slova, třetá se stou-
žugi na a, e, c, l, n, t, ar, ur, a řa us, gest-
li u in Genitivo w gšau literu proměňugi, gafo-
epigramma nápis, ovile ovčinec, lac, sel, nomen
jméno, caput, cochlear lžice, ebur šonová kost,
pectus pře pectoris.

1., Wým. na l Masculina gsau: sal, sol, exul wyhnanec, vigil hlásuň, wartyr, pugil fechtyr.

2., na n Masculina gsau: ren, splen, lien, lichen, pecten, canon prawidlo, agon potykanj, horizon, delphin moršká swině. Feminina gsau: icon obraz, lindon kment.

3., na ur, Masculina gsau: fur, tortur hrd-lička, furfur otrubň, vultur kaně.

4., na us, ktera in Genitivo u w ginau literu proměňugi. Masculina gsau: lepus žagíc, a ktera slova in Genitivo odis magi, gako: tripus trinožník. Lagopus koroptwa, žagíci noha, gest feminini generis.

d., Communis generis gsau ta Substantiva, ktera y o mužském, y o ženském pohlaví živočichů w gednom skončenj brati se mohou. Taková gsau, ka př: auctor půwodce, antifles zprawyce knezi, augur ptáčnj hadač, canis, civis měšťan, comes rowarňš w cestě, custos, coniux, bos, dux wůdce, index, testis swedeš, sacerdos kněz, municips za měšťana přigatň, parens rodič, patruelis bratranec, affinis šwager, hostis nepřítel, interpres wykladatel slow, miles, hæres dedič, ius, iuvenis mladý člověk, familiaris přibuzný, infans dítě, hospes host, opifex řemeslník, index vřazatel, princeps, vindex mřítel, palumbes lesnj hub, limax slimák, culex komár, perdix koroptwa, natrix wodnj had, hystrix gezeš, lynx rňš, ostrovid. Sem také se počitugi tato slova: scrobs přikopa, adeps sadlo, firps peň stromu, serpens had, flix, kremen, cortex kůra, varix nabělá žila.

Etwa

Čtvrtá Declinácie.

Ku čtvrté Declinácii přináležejí ta slova, která se na us, neb u končují, a in Genitivo Singulari us, neb u magi, gako,

Singularis.

Nom.	us, u	Manus	Cornu roh
Gen.	us, u	manus	cornu
Dat.	ui, u	manui	cornu
Acc.	um, u	manum	cornu
Voc.	us, u	manus	cornu
Abl.	u, u	manu	cornu

Pluralis.

Nom.	us, ua	manus	cornua
Gen.	uum	manuum	cornuum
Dat.	ibus (ubus)	manibus	cornibus
Acc.	us, ua	manus	cornua
Voc.	us, ua	manus	cornua
Abl.	ibus (ubus)	manibus	cornibus.

Slova ku cvičení:

Sensus smysl, curvus křivý, casus pád, připa-
dnost, visus zrak, auditus sluch, gustus smak, usus
pohodli, gelu mráz, genu koleno, veru rožen, tac-
tus citlivost.

I., Poznám. In Dativo a Ablativo Plurali
následujících slova magi ubus, gako: acus gehla,
ficus fík, arcus kůže, portus přístav mořský, quer-
cus, lacus jezero, artus kloub, clancē, tribus cech,
pokolení, specus gestyně, partus porod, genu, veru.

2., Slova čtvrté Deklinácie na us gsau generis masculini, na u gsau Neutra a in Singulari nepromenitedlná.

Wym. Feminina gsau: acus, manus rufa, tribus, domus, porticus přístěssi, hstupok.

3., Některá slova na us y podle druhé, y podle čtvrté Deklinácie do cela deklinována bývají, jako: corus dřínkový strom, ficus fíkový strom, laurus bob. ový strom, quercus dubový strom, pinus jedle, colus kůžel, přestice.

Domus přináleží z částky ku druhé, z částky ku čtvrté Deklinácii, a deklinuje se takto:

Singularis.

Pluralis.

Nom.	Domus	Nom.	domus
Gen.	domi, domus	Gen.	domorum, domuum
Dat.	domo, domui	Dat.	domibus
Acc.	domum	Acc.	domos, domus
Voc.	domus	Voc.	domus
Abl.	domo	Abl.	domibus

Jesus Gejš deklinuje se takto:

Sing. N. Jesus G. Jusu D. Jesu Acc. Jesum
Voc. Jesu Abl. jesu.

Pluralem nemá.

Pátá Deklinácie.

Ku páté Deklinácii přináležejí ta slova, která se na es končí, a in Genitivo Singulari ei rozdělena slabě magi, jako:

Sin-

*Singularis.**Pluralis.*

Nom.	es	Dies	dei	Nom.	es	dies
Gen.	ei	diei		Gen.	erum	dierum
Dat.	ei	diei		Dat.	ebus	diebus
Acc.	em	diem		Acc.	es	dies
Voc.	es	dies		Voc.	es	dies
Abl.	e	die		Abl.	ebus	diebus.

Slova fu ctwiceni:

Facies twar, oblicez, species twatnost, res twec, glacies led, fides twira gen in Singulari se deflinuge.

1., Poznám. Pluralem témér gen tato slova magi: acies ostrost, bitwa, facies, dies, res, spes nádéze, species, superficies.

2., Slova páte Deflinácie gsau generis feminini. Než dies gest commune; meridies masculinum, a gen in Singulari se deflinuge.

D nepromenitedlných Gmenáh.

Nepromenitedlná Gmena (Indéclinabilia Nomina) se nazhwagi, ktera na wsech caszech gednake stonkeni magi.

1., Gmena póctúw od quatuor ctyri až do centum sto; tot tolik, quot kolik, aliquot nekolik, quocunqwe kolikkolwef gsau nepromenitedlná.

2., Adiectiva: nequam sibalstý, nauci, nihili na hie hodny, cuiusmodi gafowý, eiusmodi tafowý, gsau gaf in Singulari taf tež in Plurali nepromenitedlná.

3., Sub-

3., Substantiva na i se skončugich gsau neutrius generis a nepromenitedlná, gafo: gummi smola, žitvice, sinapi horčice.

4., Gména liter gsau nepromenitedlná, gafo: A Gen. A Dat. A.

D Bezpravidelných Gménách

Bezpravidelnj Gména (Anomala) gsau slova, která se od obščegných regul w něčem wohnjmagj. Taková gsau:

1., Některá slova gen in Plurali deklinována býwagi, ku př. divitiæ bohátství, feriæ swátky, nugæ pletky, thermæ téplíce, induciæ přjmeři, mcenia městé ždi, exta střewa, sastra wogensté leženj, sance, cancelli mreže, gemini dwogčata.

2., Mnohá slova gen in Singulari deklinována býwagi, obzvláště:

Nomina Propria, ku př. Petrus, Buda, Mossócze
Gména wěku, ku př. infantia dětinstwj.

Gména kowů, ku př. aurum zlato, ferrum železo;

Gména etnosti a wstufků, ku př. diligentia pilnost, pietas pobožnost, superbia pýcha;

Gména zbožj a želin, ku př. triticum psenice, foenum seno, crocus safran; a

Wšecka slova, o nichž nemůže in Plurali mluwěno býti, ku př. sanguis, aer, lux swetlo, tellus okršleť žemstj, ros, wer, pelagus, vulgus, a t. d.

3., W skložených slovích gen casus rectus se deklinuje, druhá pak částka neproměněná zůstává, jako: iusurandum přísaha iurifurandi, respublica svobodná obec reipublicæ, uterque obouj utriusque, paterfamilias čelední otec patrisfamilias.

4., Vas nádoba vasis in Singulari podle třetí, in Plurali pak podle druhé Deklinace se deklinuje, jako: vasa, vasorum vasis.

5., Následující slova in Plurali Genus proměňují:

hic	iocus žert	hi	ioci	hæc	ioca.
	locus místo		loci		loca.
	actus štůtek		actus		acta.
	sensus smysl		sensus		sensa.
hoc	cælum nebe	hi	cœli.		
	frenum brda		freni a		frena
	rastrum hrable		rastri a		rastra
hoc	cicer	hi	ciceres.		
	fiser		fiseres.		

II. De Nominibus Adiectivis.

(O Přídavných Směnách.)

Uti Adiectivoch zvláště na dvě věci pozorovati sluší:

- 1., Na jejich končin, (Terminationes)
- 2., na jejich Komparování, (Comparatio)

Ze

Ze strann končin dělí se Adiectiva na tři část-
ky; nebo asau: neb gedné končiny, neb dvou;
aneb třech končin.

A., Adiectiva třech končin končují se na us, a,
um, aneb na er, a, um. První končina jest
masculini, druhá feminini, třetí neutrius generis.
První a třetí končina deklinuje se podle druhé
Deklinácie, druhá pak podle první Deklinácie,
tu př. bonus dobrý, piger lenivý.

Singularis.

N.	bonus,	bona,	bonum	Piger	pigra,	pigrum
G.	boni,	bonæ,	boni	pigri,	pigræ,	pigri
D.	bono,	bonæ,	bono	pigro,	pigræ,	pigro
Acc.	bonum,	bonam,	bonum	pigrum,	pigram,	pigrum
Voc.	bone,	bona,	bonum	piger,	pigra,	pigrum
Abl.	bono,	bona,	bono.	pigro,	pigra,	pigro:

Pluralis.

N.	boni,	bonæ,	bona	pigri,	pigræ	pigra
G.	bonorum,	arum,	orum	pigorum,	arum,	orum
D.	bonis			pigris		
Acc.	bonos,	bonas,	bona	pigros,	pigras,	pigra
Voc.	boni,	bonæ	bona	pigri,	pigræ,	pigra
Abl.	bonis.			pigris.		

Stova ku cvičení.

Malus 3 h, longus 4 h, doctus 5 h,
divinus 2 3 h, satur 3 h, niger 6 h,
miser 3 h, sacer 3 h, dexter 4 h,
pulcher 3 h, reger 3 h, innocuus.

1., Poznam,

1., **Poznám.** Unus jeden, salus sám, totus celý, ullus někdo, nullus žádný, alius jiný, uter který ze dvou, alter jiný, neuter žádný ze dvou, alteruter jeden ze dvou, uterque a utervis kterýkoli, in Genitivo ius, in Dativo i, we fossech končinach mag, gako: unus, a, um. G. unius. D. uni.

2., **Slova:** ambo obadva a duo dvě gen in Plurali a šce takto se deklinují: *ambobus, duobus*

Pluralis.

Nom.	Ambo,	ambæ,	ambo
Gen.	amborum,	ambarum.	amborum
Dat.	ambobus,	ambabus,	ambobus
Acc.	ambos,	ambas,	ambo
Voc.	ambo,	ambæ,	ambo
Abl.	ambobus,	ambabus,	ambobus,

Tak se též deklinuje: duo, duæ, duo.

B. Adiectiva dvou končin konjugi se na is, e, a deklinují se podle třetí Deklinace. První končina jest communis; druhá pak neutrius generis. Sem také přináležejí Comparativus gradus, který se stavěne na ob communis; a na os neutrius generis, a též podle třetí Deklinace deklinovan bývá.

Poznám. Některá Adiectiva dvou končin mají in masculino genere ň er, gako: acer, acris, acre ostrý.

Singularis.

Nom.	Fortis,	forte	Fortior,	fortius
Gen.	fortis		fortioris	
Dat.	forti		fortiori	
Acc.	fortem,	forte	fortiorem,	fortius
Voc.	fortis,	forte	fortior,	fortius
Abl.	forti		fortiore	fortiori

Pluralis.

Nom.	fortes,	fortia	fortiores,	fortiora
Gen.	fortium		fortiorum	
Dat.	fortibus		fortioribus	
Acc.	fortes,	fortia	fortiores,	fortiora
Voc.	fortes,	fortia	fortiores,	fortiora
Abl.	fortibus		fortioribus.	

Slova ku ctwiceni.

Brevis kratŝy, brevior kratŝi, gravis težy, gravior teži, dulcis ŝadŝy, dulcior ŝadŝi, crudelis vkrutny, crudelior vkrutnegŝi, tenuis teny, tenuior teny, nobilis anamenity, nobilior anamenitegŝi.

C Adiectiva gedne konciny deklinuji se tež. podle treti Deklinacne, koncugi se na ktereŝoli gine litery, gen ne na is, e, a gŝau generis omnis.

Singularis.

Pluralis.

N.	Felix	šťastný	N.	Felices,	felicia
G.	felicis!		G.	felicium	
D.	felici		D.	felicibus	
Acc.	felicem,	*felix	Acc.	felices,	felicia
Voc.	felix		Voc.	felices,	felicia
Abl.	felice	neb felici	Abl.	felicibus.	

Slova tu čvitenj:

Audax smělý, pauper, diligens pilný, negligens lenivý, prudens opatrný, constans stálý, dives bohato, sapiens moudrý, potens morný.

Adiectiva z většiny částky se komparují, to jest řadí se podle třech stupňů proměny. Šau patří tři gradus comparationis (stupně komparování) a jsou:

1., Positivus (první stupeň) významem a jako slovo věc bez srovnání s jinou či podobnou věcí, jako: longus dlouhý, dignus hodný.

2., Comparativus (prostřední stupeň) jako slovo věc spolu srovnává, a o jedné věci mluví, než o ostatních či podobných, jako: longior delší, dignior hodnější.

3., Superlativus (nejvyšší stupeň) jako slovo věc spolu srovnává, a o jedné z nich nad jiné či podobné nejvíce mluví, jako: longissimus nejdelší, dignissimus nejhodnější.

De formatione graduum.

1., Positivus gest řazde' Adiectivum, od ně-
hož Comparativus a Superlativus pocházegj, gako:
utilis vžitečný.

2., Comparativus pocházj od positivi casuse na
i, ř nemužo se or a us pŕipegj, gako: utilis, uti-
li, utilior, utilius.

3., Superlativus pocházj od positivi casuse na
is, ř nemužo se obněgne pŕipogj simus, gako:
utilis Gen. utilis, utilissimus.

a., Poznam. Adiectiva na er, Superlativum
činj, řdňj se řu er pŕida rimus, gako: pulcher
pulcherrimus, acer acerrimus.

b., Zato Adiectiva: facilis řnadný, agilis hbi-
tj, ohotný, gracilis řenkj, řteplj, humilis po-
niženj, similis podobný, difficilis řesnadný, disti-
milis nepodobný, in Superlativo is pŕomeňugi na
limus, gako: humilis humillimus.

c., Superlativus gest wjdj a ŕve wšem podo-
bnj Adiectivo řech řončin, gako: doctissimus, a, um.

d., Adiectiva na dieus, ficus, volus, us wy-
řechawagj, a pŕipogugj in Comparativo entior a
in Superlativo entissimus: gako: beneficus dobro-
činnj, beneficentior, beneficentissimus. Tak řej:
maledicus řporečenj, munificus řřednj, benevolus
dobrotivj.

e., Adiectiva, řtera pŕed řončinau us magi
řamohlasnau, Comparativum činj pŕedloženim
řlova magis řice, Superlativum pak pŕedloženim
řlo-

stowa maxime nenwice, gako: idoneus způsobný, magis idoneus způsobnějši, maxime idoneus nejzpůsobnějši. Tak též: pius pobožný, dubius pochybný, contrarius protivný.

f., Následující Adiectiva neformují obyčejně Comparativum a Superlativum, gakožto:

Bonus dobrý	melior,	optimus.
Malus zlý,	peior,	peffimus.
Magnus veliký,	maior,	maximus.
Parvus malý,	minor,	minimus.
Multus mnohý,	— —	plurimus.
Multa mnohá,	— —	plurima.
Multum mnohé,	plus,	plurimum.

Comparativus in Plurali gest celý plures, plura.

Nequam sibalstý,	nequior,	nequiffimus.
Vetus starý,	veterior,	veterrimus.
Nuperus přehdějši,	nuperior,	nuperrimus.

g., Některá Adiectiva mají dvojaký superlativum, gakožto:

Imbecillis nablý, imbecillior, imbecilliffimus a imbecillimus.

Maturus zralý, maturior, maturiffimus a maturiffimus.

Exterus zevnitřní, exterior, extremus a extremus.

Inferus nižší, inferior, infimus a imus.

Superus vyšší, superior, supremus a summus.

Posterus poslední, posterior, postremus a postumus.

h., Nektera Adiectiva Positivum nemagi, gafožo:

Interior,	intimus	nehypřimněgši.
Uterior,	ultimus	nehposledněgši.
Propior,	proximus	nehbližši.
Deterior,	deterimus	nehhorši.
Licentior,	licentissimus	nehšvervolněgši.
Ocior,	ocissimus	nehšpešněgši.

i., Nektera Adiectiva Comparativum nemagi, gafožo:

Inclytus	škaton,	inclytissimus
Invictus	nehpřemožen,	invictissimus.
Novus	nov,	novissimus.
Meritus	zastužil,	meritissimus.
Sacer	švato,	facerrimus.
Falsus	falešný,	falssissimus.
Fidus	verno,	fidissimus.
Diversus	rozličný,	diversissimus.

k., Nektera Adiectiva Superlativum nemagi, gafožo:

Juvenis	iunior.	
Senex	senior.	
Adolescens	mladý,	adolescentior.

l., Anterior předněgši, a sequior potomný, ani Positivum, ani Superlativum nemagi.

m., Nektera Adiectiva naštrže komparovaná nebótwagi, ku př. claudus kulhatý, mutus němý, memor. Sem přínaležejí složená slova s per a pra, gafo: praedives velmi bohatý, perplexus ta-
ple-

pletěný; gako tež ta Adiectiva, o kterých podle přirození nemůže více pomědino býti, ku př.; infinitus nekonečný, nullus žádný, unus jeden, omnis všelčen, a t. d.

De Numeralibus,

Numeralia (početní slova) mezi Adiectiva se počítují, a jsou ta slova která negačy počet slov znamenávají. Jsou pak

1., Cardinalia (hlavní počty) na otázku: kolik? quot? Římané k tomu litery potřebovali následovným způsobem;

1. I unus, a, um	21. XXI viginti unus
2. II duo, æ, o	22. XXII viginti duo
3. III tres, tria	23. XXIII viginti tria
4. IV. quatuor	30. XXX triginta
5. V. quinque	40. XL quadraginta
6. VI sex	50. L quinquaginta
7. VII septem	60. LX sexaginta
8. VIII octo	70. LXX septuaginta
9. IX novem	80. LXXX octoginta
10. X decem	90. XC. nonaginta
11. XI undecim	100. C centum
12. XII duodecim	200. CC ducenti, æ, a
13. XIII tredecim	300. CCC tercenti, æ, a
14. XIV quatuordecim	400. CCCC quadringenti, æ, a
15. XV quindecim	500. D quingenti, æ, a
16. XVI sedecim	600. DC sexcenti, æ, a
17. XVII septendecim	700. DCG septingenti, æ, a
18. XVIII octodecim	800. DCCC octingenti, æ, a
19. XIX novemdecim	900. DCCCC nongenti, æ, a
20. XX viginti	1000. M mille.

Poznam. Unus, duo, a tres se deklinuji; ostati ale počty od quator až do centum gsau nepromenitedlná. Unus, a, um ay in Plurali se deklinuge. Ducenti až do nongenti diklinuji se gako Adiectiva třech končin in Numero Plurali. Tres, tria deklinuge se gako Adiectiva dvou končin in Numero Plurali.

Mille Adiectivum gest nepromenitedlné; ale in Plurali gako Substantivum deklinuge se podle třetí Deklinace, millia G. millium.

a, Ordinalia (porádní početní slova) na otázku: který v porádku? quotus? Tato gsau vslechnu Adiectiva třech končin, a deklinuji se gako bonus, bona, bonum:

1. Primus, a, um, první.	50.	quingagesimus
2. secundus, a, um, druhý.	60.	sexagesimus
3. tertius, a, um, třetí.	70.	septuagesimus
4. quartus	80.	octogesimus
5. quintus	90.	nonagesimus
6. sextus	100.	centesimus
7. septimus	200.	ducentesimus
8. octavus	300.	trecentesimus
9. nonus	400.	quadragesimus
10. decimus	500.	quingentesimus
11. undecimus	600.	sexcentesimus
12. duodecimus	700.	septingentesimus
13. decimus tertius	800.	octingentesimus
20. viciesimus	900.	nongentesimus
21. viciesimus primus	1000.	millesimus
30. triciesimus	1001.	millesimus
40. quadragesimus	2000.	bis millesimus

3., Distributiva (rozdeľugich početni slova) na otázku: po kolik? quoteni? Esau Adiectiva třech koncín, a in Plurali toliko se deklinuji.

1. Singuli, æ, a, po jednom	11. undeni
2. bini, æ, a, po dvouch	20. viceni
3. terni, æ, a, po třech	30. triceni
4. quaterni	40. quadrageni
5. quini	50. quinquageni
6. seni	100. centeni
7. septeni	200. ducenteni
8. octoni	300. trecenteni
9. noveni	1000. milieni
10. deni	2000. bis milieni.

4., Multiplicativa (rozmnožugich početni slova) na otázku: koliknásobný? quotuplex? Esau Adiectiva jedné koncíny na x.

1. Simplex jednásobný	8. octuplex
2. duplex dvojnásobný	9. novemplex
3. triplex trojnásobný	10. decuplex
4. quadruplex	100. centuplex
5. quintuplex	1000. millicuplex
6. sextuplex	multiplex mno-
7. septuplex	hónásobný,

Sem také počítovati se mohou:

5., Adverbia Numeralia (početni Přístovka) na otázku: kolikrát? quoties?

1. Semel gedenkrát	7. septies
2. bis dwakrát	8. octies
3. ter třikrát	9. novies
4. quater	10. decies
5. quinquies	20. vigesies
6. sexies	100. centies
	1000. millies.

Kapitola Druhá.

De Pronominibus. (O Mistogménách)

Pronomina (Mistogména) gsau tato 19, slo-
wa: ego gá, tu ty, sui sebe, gegi, hic tento, iste
tento, ille ten, ipse sám, is ten, quis? kdo? qui,
který, meus můg, tuus twůg, suus swůg, noster
nás, vester was, nostras nassinec, vestras wassinec,
cuius a cujas ej? a ktera s gegich Nominativusem
složená bhwagi.

Spogugi se pať tato Pronomina s nasledugi-
cými syllabami: dam, dem, vis, que, cunque, quam,
nam, piam, libet, met, te, pte, pse, ce, cine,
ec, ali, gáfo: quidam geden, aliquis nekterý, né-
kdo, quilibet gedenkazdy, quisquis kdokoli.

1., Poznam. Ego, tu, sui gsau Substantiva
generis omnis.

2., Nostras, vestras a cujas gsau Adiectiva ge-
dné konciny, a taf generis omnis.

3., Ostatnj Pronomina gsau Adiectiva třech
fontěh, a taf málculinal, feminini a neutrius gene-
ris.

4., Pro-

4., Pronomina nemagi Vocativum. gen tato ctyry magi: tu tu, meus mi, noster noster, nostras nostras.

5., W spożených Pronominibus synlaby, ktere se gim připogugi, nepromeněné zastavagi gako quilibet G. cuiuslibet, item G. eiusdem.

Pronomina nasledovně se deklinugi:

Singularis.

N.	Ego ga	Tu ty	nema
G.	mei mie	tui tebe	sui sebe
D.	mihi mne	tibi tobě	sibi sobě
A.	me mie	te tebe, tē	se aneb sese sebe
V.	nema	tub ty	nema
A.	me(ode) mntē	te(od) tebe	se anob sese (w) sobě.

Pluralis.

N.	nos my	vos wy	nema
G.	nostri, nostrum	naš vestri, vestrum	naš sui sebe
D.	nobis nam	vobis wam	sibi sobě
A.	nos naš	vos wāš	se sese, sebe
V.	nema	vos o wy	nema
A.	nobis(od) naš.	vobis(od) wāš.	se, sese sebe.

Singularis. Singularis.

N.	hic, hęc, hoc	N.	ille, illa, illud
G.	huius	G.	illius
D.	hirc	D.	illi
A.	hunc, hanc, hoc	A.	illum, illam, illud
Abl.	hoc, hac, hec	Ab.	illo, illa, illo

Plu-

*Pluralis.**Pluralis.*

N. hi,	hæ,	hæc	N. illi,	illæ,	illa
G. horum,	harum,	horum	G. illorum,	illarum,	illorum
D. his			D. illis		
Ac. hos,	has,	hæc	Ac. illos,	illas,	illa
Ab. his.			Ab. illis		

Œaf teŒ: iŒte, a, ud; ipŒe, a, um.

*Singularis**Singularis.*

N. Is,	ea,	id	N. Qui,	quæ,	quod
G. eius			G. cuius		
D. ei			D. cui		
Ac. eum,	eam,	id	Ac. quem,	quam,	quod
Ab. eo,	ea,	eo	Ab. quo,	qua,	quo

*Pluralis.**Pluralis.*

N. ii,	eæ,	ea,	N. qui,	quæ,	quæ
G. eorum,	earum,	eorum	G. quorum,	quarum,	quorum
D. eis	neb	iis	D. quibus		
Ac. eos,	eas,	ea	Ac. quos,	quas,	quæ
Ab. eis	neb	iis	Ab. quibus		

Œaf teŒ: quis, quæ, quid, neb quod? aliquis, aliqua, aliquid neb aliquod, a t. d.

Doznám. Œadná Pronomina Adiectiva se nes
komparuji.

Pa=

Kapitola Třetí.

De Verbis. (O Časoslovích.)

Verbum (Časoslovo) gmenuge se to slovo, které býti, činiti, neb trpěti významává, a konjuguje se. *Verbum* jest dvojnásobné: personale a impersonale.

Verbum personale (osobné časoslovo) jest to, kterému se mohou předložiti osoby (personæ:) ego, tu, ille, nos, vos, illi, jako: ego amo, tu amas, ille amat, nos amamus, a t. d.

Verbum impersonale (neosobné časoslovo) jest to, kterému se nemohou předložiti osoby: ego, tu, ille, nos, vos, illi, jako: pudet stydím se.

Při každém *Verbum* považovati skusj:

i., *Genus* (rod,) které jest čtvernásobné:

a., *Activum* (působivé) skončuje se na o, významává konání, které se na jiného vztahuje, a má *Passivum*, jako: amo miluji.

b., *Passivum* (trpělivé) skončuje se na or, a pochází od *Activum*, jako: amor milován bývám.

c., *Neutrum* (soběčinnivé) skončuje se na o, významává konání, které se na jiného nevztahuje, a nemá *Passivum*, jako: flo stogím.

d., *Deponens* (loživé) skončuje se na or, významává konání, a nemá *Activum*, jako: veneror ctím, morior umírám.

Poznám.

1., *Dozám.* Verba: fio stáwám se, veneo prodáwan býwám, vapulo bit býwám gšau Passiva.

2., *Verbum:* sum gšem, forem býbých, gšau Neutra.

2., *Modos (způsobu.)* Modus Verborum gest čtvernásobný: Indicativus (oznamující,) Imperativus (rozkazující,) Coniunctivus (spojující,) a Infinitivus (nevrčenný.)

Infinitivus Modus má sobě gestě přívogené Gerundia (nosyčnosti,) Supina (nahrbečnosti,) a Participia (bčastenosti.)

3., *Tempora (čas)*, která gšau pět: Præsens (přítomný čas,) Imperfectum (nedokonalý,) Perfectum (předestý,) Plusquamperfectum (dávno předestý,) a Futurum (budoucí čas.)

4., *Numeros a Personas.* Každé Tempus má dva Numeros, Singularem a Pluralem, a každó Numerus má tři osoby: ego, tu, ille; nos, vos, illi,

5., *Coniugationes (Coniugationes.)* které gšau čtveraké, a 3 Infinitivuse rozajmáne býwají.

První gest, která má dšauhé a před re in Infinitivo, gako: amare milowati.

Druhá gest, která má in secunda persona Præsentis Indicativi es, a dšauhé e před re in Infinitivo, gako: docere bčiti.

Stěti gest, která má in secunda persona Præsentis Indicativi is, a křátké e před re in Infinitivo, gako: legere čítati.

Čtvrtá gest, která má dšauhé i před re in Infinitivo, gako: audire slyšseti.

Verbum Sum proto se. wšem Konjugácnem předkládá, je se ono při Passivis a Deponentibus jako pomocné potřebuge, a následowné se Konjuguce.

*Indicativus modus.**Præsens.*

- S. Sum gsem
es gsh
est gest
- P. sumus gsmc
estis gste
sunt gsau.

Imperfectum.

- S. Eram bywal sem
eras bywal sy
erat bywal
- P. eramus bywali sme
eratis bywali ste
erant bywali.

Perfectum.

- S. Fui byl sem
fuisti byl sy
fuit byl
- P. fuimus byli sme
fuistis byli ste
fuerunt neb fuere byli.

*Coniunctivus modus.**Præsens.*

- S. Sim bych byl
sis bys byl
sit by byl
- P. simus bychom byli
sitis by ste byli
sint by byli.

Imperfectum.

- S. Essem bylby sem
esses bylby sy
esset bylby
- P. essemus bylibychom
essetis bylibyste
essent byliby.

Perfectum.

- S. Fuerim fdyz sem byl
fueris fdyz sy byl
fuerit fdyz byl
- P. fuerimus fdyz sme byli
fueritis fdyz ste byli
fuerint fdyz byli.

Plus-

Plusquamperfectum.

S. Fueram datwno sem
(byl
fueras datwno sy byl

fuerat datwno byl

P. fueramus datwno sme
(byli
fueratis datwno ste byl

fuerant datwno byl.

F u t u r u m.

S. Ero budu
eris budeš
erit bude

P. erimus budeme
eritis budete
erunt budau.

Plusquamperfectum.

S. Fuisset fdnj sem da
(wno byl
fuisse fdnj sy datwno
(byl

fuisse fdnj datwno byl

P. fuisset fdnj sme da
(wno byl
fuissetis fdnj ste datwno
(byli

fuisissent fdnj datwno byl
(li.

F u t u r u m.

S. Fuero fdnj budu
fueris fdnj budeš
fuerit fdnj bude

P. fuerimus fdnj budeme
fueritis fdnj budete
fuerint fdnj budau.

I m p e r a t i v u s.

Præsens. S. Es bud ty

Pl. Este budte wy.

Futurum. S. Esto bud

Pl. Estote budte budauc.

(budauc.

esto (sit) at

sunto at oni gsau.

(ou bude.

Infinitivus.

Præsens a Imperfectum: Esse býti.
Perfectum a Plusquamper. Fuisse dáwno býti.
Futurum: Futurum esse budaucné býti.

Participia.

Præsens: Ens wéc.
Futurum: Futurus, a, um. budauch.

Doznam. Tak se koniugugi y složená slova: absum nepřítomný gsem, adsum přítomný gsem, intersum přítomný gsem, obsum překážku činim, desum chybim, prosum vžitečný gsem, superum pozustávám. Když ale w prosum za pro samo- hlasná následuje, mezi to se d klade, ga- fo: prodes, prodest, proderam a t. d. Žádné z těchto slov nemá Præsens Participii, toliko absum má absens, præssum má præsens.

*I. A ctivum.**Indicativus.*

Koniug. I. Koniug. II. Koniug. III. Koniug. IV.

Præsens.

gá milugi	gá vějm	gá čtu (čj- tám)	gá slyšim
S. amo	doceo	lego	audio
amas	doces	legis	audis
amat	docet	legit	audit

D

P.

Koniug. I. Koniug. II. Koniug. III. Koniug. IV.

P. amamus	docemus	legimus	audimus
amatis	docetis	legitis	auditis
amant	docent	legunt	audiunt.

I m p e r f e c t u m.

miłowal sem bciwal sem citalwal sem sychal
(sem

S. amabam	docebam	legebam	audiebam
amabas	docebas	legebas	audiebas
amabat	docebat	legebat	audiebat
P. amabamus	docebamus	legebamus	audiebamus
amabatis	docebatis	legebatis	audiebatis
amabant	docebant	legebant	audiebant.

P e r f e c t u m.

miłowal sem	bcił sem	cital sem	syssel sem
S. amavi	docui	legi	audivi
amavisti	docuisti	legisti	audivisti
amavit	docuit	legit	audivit
P. amavimus	docuimus	legimus	audivimus
amavistis	docuistis	legistis	audivistis
ameverunt	docuerunt	legerunt	neb audiverunt
neb amavere	neb docuere	legere	neb audivere

P l u s q u a m p e r f e c t u m.

dáwno sem	dáwno sem	dáwno sem	dáwno sem
miłowal	bcił	cital	syssel
S. amaveram	docueram	legeram	audiveram
amaveras	docueras	legeras	audiveras
amaverat	docuerat	legerat	audiverat

Coniug I. Coniug II. Coniug III. Coniug IV.

P. amaveramus docueramus legeramus audiveramus
 amaveratis docueratis legeratis audiveratis
 amaverant docuerant legerant audiverant

F u t u r u m.

budu miłowati budu bčiti budu čitati budu slyšeti

S. amiabo docebo legam audiam
 amabis docebis leges audies
 amabit docebit leget audiet

P. amabimus docebimus legemus audiemus
 amabitis docebitis legetis audietis
 amabunt docebunt legent audient

I m p e r a t i v u s.

P r a e s e n s.

miług bč čti, čitag slyš

S. ama doce lege audi

P. amate docete legite audite

F u t u r u m.

S. amato doceto legito audito
 miług bud. bč bubaucné čti bubaucné slyš bu
 (daucné.

amato doceto legito audito

at on miługe at on bčj at on čtē at on slyšsi.

P. amatote docetote legitote auditote

miługte wy bčte wy čitagte wy slyšte wy

amanto docehto legunto audiunto

at oni miługi at oni bčj at oni čitagi at oni slyšsi

Konig I. Konig. II. Konig III. Konig IV:

C o n i u n c i v u s.

P r æ s e n s.

bnych milowal	bnych wcił	bnych čital	bnych slyšel
S. amem	doceam	legam	audiam
ames	doceas	legas	audias
amet	doceat	legat	audiat
P. amemus	doceamus	legamus	audiamus
ametis	doceatis	legatis	audiatis
ament	doceant	legant	audiant

I m p e r f e c t u m.

milowalbnych	wciłbnych	čitalbnych	slyšelbnych
S. amarem	docerem	legerem	audirem
amares	doceres	legeres	audires
amaret	doceret	legeret	audiret
P. amaremus	doceremus	legeremus	audiremus
amaretis	doceretis	legeretis	audiretis
amarent	docerent	legerent	audirent

P e r f e c t u m.

Edyž sem milowal	Edyž sem wcił	Edyž sem čital	Edyž (sem slyšel
S. amaverim	docuerim	legerim	audiverim
amaveris	docueris	legeris	audiveris
amaverit	docuerit	legerit	audiverit

Coniug. I. Coniug. II. Coniug. III. Coniug. IV.

P. amaverimus docuerimus legerimus audiverimus
 amaveritis docueritis legeritis audiveritis
 amaverint docuerint legerint audiverint

Plus quam perfectum.

Fdn̄ sem dá= **Fdn̄ sem dá=** **Fdn̄ sem dá=** **Fdn̄ sem dá=**
 twno miłowal twno bcił twno cital twno slyssel
S. amavissem docuissem legissem audivissem
 amavisses docuisses legisses audivisses
 amavisset docuisset legisset audivisset
P. amavissemus docuissemus legissemus audivissemus
 amavissetis docuissetis legissetis audivissetis
 amavissent docuissent legisissent audivissent

Futurum.

Fdn̄ budu **Fdn̄ budu** **Fdn̄ budu** **Fdn̄ bŕŕy=**
 miłowati bciłi citati slyssim.
S. amavero docuero legero audivero
 amaveris docueris legeris audiveris
 amaverit docuerit legerit audiverit
P. amaverimus docuerimus legerimus audiverimus
 amaveritis docueritis legeritis audiveritis
 amaverint docuerint legerint audiverint

Infinitivus.

Præsens Imperfectum.

miłowati bciłi cisti, citati slysseti
 amare docere legere audire

Coniug. I. Coniug. II. Coniug. III. Coniug. IV.

Perfectum a Plusquamperfectum.

dáwno miłowati dáwno bčiti dáwno čitati dáwno
 amavisse docuisse legisse audivisse
 (Knyseti)

F u t u r u m.

budaucne miłowati budaucne bčiti budaucne čitati budaucne
 amaturum, docturum, lecturum, auditorum
 am, um esse am, um esse am, um esse am, um esse.
 (Knyseti)

G e r u n d i a.

N. amandum docendum legendum audiendum
 má se miłowati má bčeno bčiti má čteno bčiti má
 (Knyšano bčiti)

G. amandi docendi legendi audiendi

š miłowani bčeni m ku čtenj š (Knyšeni)

D. amando docendo legendo audiendo

š miłowanj bčenj m ku čtenj ku (Knyšeni)

A. amandum docendum legendum audiendum

š miłowanj š bčenj ku čtenj ku (Knyšeni)

Ab. amando docendo legendo audiendo

miłowic, w miłowanj bče čta (Knyše)

S u p i n a.

amatum doctum lectum auditum

š miłowanj š bčenj ku čtenj š (Knyšeni)

amatu doctu lectu auditu

od miłowanj od bčenj od čtenj od (Knyšeni)

Šo^s

Roning. I. Roning. II. Roning. III. Roning. IV.

Participia.

Præsens.

amans	docens	legens	audiens
miługjeh bčjeh	čtjagjeh	čtjagjeh	čtjagjeh

Futurum.

amaturus, a, um	docturus, a, um	lecturus, a, um	auditurus, a, um
miługjeh bčjeh	čtjagjeh	čtjagjeh	čtjagjeh

II. Passivum.

Indicativus.

Præsens.

miłowan bčwam bčen bčwam čtu se čtjagjan bčwam
(twam)

S.	amor	doceor	legor	audior
	amaris (are)	doceris (ere)	legeris (ere)	audiris (ire)
	amatur	docetur	legitur	auditur
P.	amamur	docemur	legimur	audimur
	amamini	docemini	legimini	audimini
	amantur	docentur	leguntur	audiuntur

Imperfectum.

miłowan bčen sem čten sem čtjagjan sem
sem bčwal bčwal bčwal bčwal

S.	amabar	docebar	legebar	audiebar
	amabaris (are)	docebaris (are)	legebaris (are)	audiebaris (are)
	amabatur	docebatur	legebatur	audiebatur

Roning. I. Roning. II. Roning. III. Roning. IV.

P. amabamur docebamur legebamur audiebamur
 amabamini docebamini legebamini audiebamini
 amabantur docebantur legebantur audiebantur

Perf. sic et u m.

miłowan sem byl bœen sem byl êten sem byl skysan
 (sem byl)

S. amatus	doctus	lectus	auditus
es	es	es	es
a, um	a, um	a, um	a, um
est	est	est	est
P. amati	docti	lecti	auditi
estis	estis	estis	estis
æ, a	æ, a	æ, a	æ, a
sunt	sunt	sunt	sunt

Plus quam perf. sic et u m.

dáwno sem dáwno sem dáwno sem dáwno sem
 byl miłwan byl bœen byl êten byl skysan

S. amatus	doctus	lectus	auditus
eram	eram	eram	eram
eras	eras	eras	eras
a, um	a, um	a, um	a, um
erat	erat	erat	erat
P. amati	docti	lecti	auditi
eramus	eramus	eramus	eramus
eratis	eratis	eratis	eratis
æ, a	æ, a	æ, a	æ, a
erant	erant	erant	erant

Koniug. I. Koniug. II. Koniug. III. Koniug. IV.

F u t u r u m.

miłowan budu bćen budu cćen budu słyssan budu

S. amabor docebor legar audiar
amaberis (ere) doceberis (ere) legeris (ere) audie-

P. amabitur docebitur legetur audietur
amabimini docebimini legemini audiemini
amabuntur docebuntur legentur audientur.

I m p e r a t i v u s.

P r a e s e n s.

miłowan bud bćen bud cćen bud słyssan bud

S. amare docere legere audire

P. amamini docemini legimini audimini

F u t u r u m.

S. amator doceptor legitor auditor

miłowan bud ty bćen bud ty cćen bud ty słyssan
bud ty

amator doceptor legitor auditor

at on miłowan bude at on bćen bude at on cćen
(bude at on słyssan bude

P. amaminor doceminor legiminor audiminor
amantor doceptor leguntor audiuntor.

Ro-

Coniunctivus.

Præfens.

bych był miłowan bych był bćen bych był ęten bych

(był ksyssan

S.	amer	docear	legar	audiar
	ameris(ere)	docearis(are)	legaris(are)	audiaris(are)
	ametur	doceatur	legatur	audiatur
P.	amemur	doceamur	legamur	audiamur
	amemini	doceamini	legamini	audiamini
	amentur	doceantur	legantur	audiantur

Imperfectum.

byłbych miłowan byłbych bćen byłbych ęten byłbych

(ksyssan

S.	amarer	docerer	legerer	audirer
	amareris(ere)	docereris(ere)	legereris(ere)	audireris(ere)
	amaretur	doceretur	legeretur	audiretur
P.	amaremur	doceremur	legeremur	audiremur
	amaremini	doceremini	legeremini	audiremini
	amarentur	docerentur	legerentur	audirentur

Perfectum.

Edyz sem był Edyz sem był Edyz sem był Edyz sem był
 miłowan bćen ęten ksyssan

S.	amatus,	doctus,	lectus,	auditus,
	amatus,	doctus,	lectus,	auditus,
	amatus,	doctus,	lectus,	auditus,

SE

Coniug. I. Coniug. II. Coniug. III. Coniug. IV.

P. amati,	{	simus	docti,	{	simus	lecti,	{	simus	auditi,	{	simus
		fitis			fitis			fitis			fitis
		æ, a			æ, a			æ, a			æ, a
		Lint			Lint			Lint			Lint

Plusquamperfectum.

fdy; sem byl dá. fdy; sem byl dá. fdy; sem byl dá. fdy; sem byl dá.
wno miłowan wno wçen wno çten dawno slyšan

S. amatus,	{	essem	doctus,	{	essem	lectus	{	essem	auditus,	{	essem
		esses			esses			esses			esses
		a, um			a, um			a, um			a, um
		lesset			lesset			lesset			lesset

P. amati,	{	essemus	docti,	{	essemus	lecti,	{	essemus	auditi,	{	essemus
		essetis			essetis			essetis			essetis
		æ, a			æ, a			æ, a			æ, a
		lessent			lessent			lessent			lessent

Futurum.

fdy; miłowan budu fdy; wçen budu fdy; çten budu
(fdy; slyšan budu)

S. amatus,	{	fuero	doctus,	{	fuero	lectus,	{	fuero	auditus,	{	fuero
		fueris			fueris			fueris			fueris
		a, um			a, um			a, um			a, um
		fuerit			fuerit			fuerit			fuerit

P. amati,	{	fuerimus	docti,	{	fuerimus	lecti,	{	fuerimus	auditi,	{	fuerimus
		fueritis			fueritis			fueritis			fueritis
		æ, a			æ, a			æ, a			æ, a
		fuerint			fuerint			fuerint			fuerint

Koniuĝ. I. Koniuĝ. II. Koniuĝ. III. Koniuĝ. IV.

I n f i n i t i v u s,

Præsens a Imperfectum.

milowanu býti věnu býti čtenu býti slyšánu býti
amari doceri legi audiri

Perfectum a Plusquamperfectum.

dáwno milowanu dáwno věnu dáwno čtenu dáwno
býti býti býti slyšánu býti
amatum, am, doctum, am, lectum, am, auditum, am,
um esse um esse um esse um esse

F u t u r u m.

mage milowanu mĭti věnu mage čtenu mĭti slyšánu
býti býti býti býti
amatum iri doctum iri lectum iri auditum iri

P a r t i c i p i a.

Perfectum.

milowanŭ věnŭ čtenŭ slyšanŭ
amatus, a um doctus, a, um lectus, a, um auditus, a, um

F u t u r u m.

má milowan má věn má čten má slyšan
býti býti býti býti

Sc-

Koniuĝ. I. Koniuĝ. II. Koniuĝ. III. Koniuĝ. IV.

III. *D e p o n e n s.*

I n d i c a t i v u s.

P r æ s e n s.

napominám	wyznáwám	mřutwjm	řfussugi
S. hortor	fateor	loquor	experior
hortaris(are)	fateris(ere)	loqueris(ere)	experiris
			(ire)

	hortatur	fatetur	loquitur	experitur
P.	hortamur	fatemur	loquimur	experimur
	hortamini	fatemini	loquimini	experimini
	hortantur	fatentur	loquuntur	experiantur.

I m p e r f e c t u m.

napominá-	wyznáwal	mřutwjal	řfussowal
wal sem	sem	sem	sem
S. hortabar	fatebar	loquebar	experiebar
hortabaris(are)	fatebaris(are)	loquebaris(are)	ex-
			(periebaris(are))

	hortabatur	fatébatur	loquebatur	experiebatur
P.	hortabamur	fatébamur	loquebamur	experiebamur
	hortabamini	fatébamini	loquebamini	experieba-
				(mini)
	hortabantur	fatébantur	loquebantur	experiebantur

P e r f e c t u m.

napominá-	sem	wyzná-	sem	mřutw-	sem	řfuss-	sem
S. hortatus	{ sum	fassus,	{ sum	locutus,	{ sum	expertus,	{ sum
	{ es	a, um	{ es	a, um	{ es	a, um	{ es
a, um	{ est		{ est		{ est		{ est

Što=

Koniuĝ. I. Koniuĝ. II. Koniuĝ. III. Koniuĝ. IV.

P. hortati,	{ sumus	fassi,	{ sumus	locuti,	{ sumus	experti,	{ sumus			
	{ estis							{ estis	{ estis	{ estis
	æ, a							æ, a	æ, a	æ, a
	{ sunt		{ sunt		{ sunt		{ sunt			

Plusquamperfectum.

byl sem na
pomjnal

byl sem
wynal

byl sem
mluwil

byl sem
zkusyl

S. hortatus,	{ eram	fassus,	{ eram	locutus,	{ eram	expertus,	{ eram			
	{ eras							{ eras	{ eras	{ eras
	a, um							a, um	a, um	a, um
	{ erat		{ erat		{ erat		{ erat			
P. hortati,	{ eramus	fassi,	{ eramus	locuti,	{ eramus	experti,	{ eramus			
	{ eratis							{ eratis	{ eratis	{ eratis
	æ, a							æ, a	æ, a	æ, a
	{ lerant		{ lerant		{ lerant		{ lerant			

Futurum.

napomjnati budu wynam mluwiti budu zkusom

S. hortabor fatebor loquar experiar
hortaberis (ere) fateberis (ere) loqueris (ere) ex-
(perieris (ere))

hortabitur fatebitur loquetur experietur
P. hortabimur fatebimur loquemur experiemur
hortabimini fatebimini loquemini experiemini
hortabuntur fatebuntur loquentur experientur.

Roniug. I. Roniug. II. Roniug. III. Roniug. IV.

Imperativus.

Præsens.

	napomjney	wyzney	młuto	żfus
S.	hortare	fatere	loquere	experire
P.	hortamini	fatemini	loquimini	experimini

Futurum.

	napomjney	budaucne	wyzney	budaucne	młuto	bu-
					(dauene	żfus budaucne.
S.	hortator	fatetor	loquitor	experitor		
	hortator	fatetor	loquitor	experitor		
P.	hortaminor	fateminor	loquiminor	experiminor		
	hortantor	fatentor	loquuntor	experiantor		

Coniunctivus.

Præsens.

	bych	napomjnał	bych	wyznał	bych	młutwił	bych
						(żfusył	
S.	horter	fatear	loquar	experiar			
	horteris(ere)	fatearis(are)	loquaris(are)	experiaris			(are)
	hortetur	fateatur	loquatur	experiatu			
P.	hortemur	fateamur	loquamur	experiamur			
	hortemini	fateamini	loquamini	experiamini			
	hortentur	fateantur	loquantur	experiantur.			

Konjug. I. Konjug. II. Konjug. III. Konjug. IV.

Imperfectum.

napomjnalnych wyznalnych mluvilnych zkusylnych

S. hortarer faterer loquerer experer
hortareris(ere) fatereris(ere) loquereris(ere) ex-
(pereris(ere))

hortaretur fateretur loqueretur expereretur

P. hortaremur fateremur loqueremur experiremur
hortaremini fateremini loqueremini experiremini
hortarentur faterentur loquerentur expererentur.

Perfectum.

Ednj sem na- Ednj sem Ednj sem Ednj sem
pomjnal wyznal mluvil zkusyl

S. hortatus, { sim factus, { sim locutus, { sim expertus, { sim
 { sis { sis { sis { sis
a, um { sis a, um { sis a, um { sis a, um { sis
 { sit { sit { sit { sit

P. hortati, { simus facti, { simus locuti, { simus experti, { simus
 { sitis { sitis { sitis { sitis
æ, a { sitis æ, a { sitis æ, a { sitis æ, a { sitis
 { sint { sint { sint { sint

Plusquamperfectum.

Ednj sem byl Ednj sem byl Ednj sem byl Ednj sem byl
napomjnal wyznal mluvil zkusyl

S. hortatus, { eram factus. { eram locutus, { eram expertus, { eram
 { eras { eras { eras { eras
a, um { eras a, um { eras a, um { eras a, um { eras
 { lerat { lerat { lerat { lerat

Roniug. I. Roniug. II. Roniug. III. Roniug. IV.

P. hortati,	eramus	falsi,	eramus	locuti,	eramus	experti,	eramus
	eratis		eratis		eratis		eratis
	erant		erant		erant		erant

F u t u r u m

Roniug. I. Roniug. II. Roniug. III. Roniug. IV.
nati budu witi budu

S. hortatus,	facto	falsus,	facto	locutus,	facto	expertus,	facto
	fuero		fuero		fuero		fuero
	fuero		fuero		fuero		fuero

P. hortati,	fuero	falsus,	fuero	locuti,	fuero	experti,	fuero
	fuero		fuero		fuero		fuero
	fuero		fuero		fuero		fuero

I n f i n i t i v u s.

P r a e s e n s a I m p e r f e c t u m.

hortari	fateri	loqui	experiri
---------	--------	-------	----------

P e r f e c t u m a P l u s q u a m p e r f e c t u m.

hortatum,	factum,	locutum,	expertum,
am, um esse	am esse	am, esse	am, um esse

Coniug. I. Coniug. II. Coniug. III. Coniug. IV.

Futurum

budayne sta budayne budayne budayne
pomnati wyznati mluwiti zkusyti

hortaturum, facturum, locuturum, experturum
am, um esse am, um esse am, um esse am, um esse

Gerundium

N. hortandum fatendum loquendum experiendum

ma napomni bty ma wyznani bty ma mluweni bty
ma zkuseni bty

G. hortandi fatendi loquendi experiendi
f napomenuti f wyznani f mluweni f zkuseni

D. hortande fatendo loquendo experiendo
f napomenuti f wyznani f mluweni f zkuseni

Ac. hortandus fatendus loquendus experiendus
f napomenuti f wyznani f mluweni f zkuseni

Ab. hortando fatendo loquendo experiendo
napominage wyznage mluwage od zkuseni

Supina

hortatum factum locutum expertum
f napomenuti f wyznani f mluweni f zkuseni
hortatu factu locutu expertu
od napomenuti od wyznani od mluweni od zkuseni

Participia

Præsentia

hortans fatens loquens experiens
napominajęch wyznajęch mluwajęch zkusajęch

Scilicet. I. Scilicet. II. Scilicet. III. Scilicet. IV.

Perfectum

hortatus, a, um fassus, a, um locutus, a, um expertus

hortaturus, a, um fallurus, a, um locuturus, a, um ex-

Futurum

hortaturus, a, um fallurus, a, um locuturus, a, um ex-

hortandus, a, um fatendus, a, um loquendus, a, um ex-

hortandus, a, um fatendus, a, um loquendus, a, um ex-

hortandus, a, um fatendus, a, um loquendus, a, um ex-

hortandus, a, um fatendus, a, um loquendus, a, um ex-

Verba. Itera in Perfecto na

Verba. Itera in Perfecto na

Verba. Itera in Perfecto na

Verba. Itera in Perfecto na

Verba. Itera in Perfecto na

Verba. Itera in Perfecto na

Verba. Itera in Perfecto na

De formatione Temporum.

Veri eadem Verbum ma se ablatte Praesens,

Perfectum a Supinum habbe zampovati, gako: amo,

amavi, amatum; doceo, docui, doctum.

Od těchto ostatní Tempora pocházejí, a jsou:

1., Od *Præsente Indicativi* pocházejí:

1., *Præsens Indicativi Passivi*. Proměny se o na or, jako: amo, amor; doceo, doceor.

2., *Præsens Coniunctivi Activi*. Proměny se o w prví Konjugaci na em, w ostatních na am, jako: amo amem, doceo doceam.

Od tohoto pak pocházejí *Præsens Coniunctivi Passivi*. Litera m obrátí se na r, jako: amem amer, doceam docear.

3., *Imperfectum Indicativ. Act.* Proměny se o w prví Konjugaci na abam, w ostatních na ebam, jako: amo amabam, doceo docebam.

Od tohoto pak: *Imperf. Ind. Pass.* Litera m proměny se na r, jako: amabam amabar.

4., *Futurum Indic. Activi*. Proměny se o w prví Konjugaci na abo, w druhé na ebo w ostatních na am, jako: amo amabo, doceo docebo, lego legam, audio audiam.

Od tohoto pak: *Futurum Indic. Pass.* Proměny se bo na bor, a am na ar, jako: amabo amabor, legam legar.

5., *Præsens Infinitivi Activi*. Proměny se w prví Konjugaci o na are, w druhé o na ere, w třetí o na ere, w čtvrté o na ire, jako: amare, docere, legere, audire.

Od tohoto pak:

a., *Præsens Imperativi Passivi*. Který právě tak jni, jako: amare docere.

b.,

b., Præsens Imperativi Activi. Sylaba re
 mu. se obhodi, gako: amare ama.

c., Præsens Infinitivi Passivi. Promeni se
 re na ri, to terti pas koniugaci ere
 mu. masi, gako: amare amari, legere legi.

d., Imperfectum Coniunctivi Activi. Pti-
 loji se fut re litera m, gako: amare
 amarem. Od tohoto pas opet; Im-
 perfectum Coniunctivi Pass. Litera m
 promeni se na r, gako: amarem amarer.

6., Præsens Participii. Promeni se o w pr-
 tni koniugaci na ans, to vstajni na ens, gako:
 amo amans, doceo docens.

Od tohoto pas: Gerundium. Promeni se
 s na dum, gako: amans amandum. Od
 tohoto opet: Futurum Participii Pass. Pro-
 meni se dum na das, gako: amandum a-
 mandus.

II. Od Perfecto Indicativi Activi počázob:

1., Perfectum Coniunctivi Act. Promeni se i
 na erim, gako: amavi amaverim.

2., Plusquamperfectum Ind Act. Promeni se
 i na eram, gako: amavi amaveram.

3., Plusquamperfectum Coni. Act. Promeni
 se i na issem, gako: amavi amavissem.

4., Futurum Coniunct. Act. Promeni se i na
 ero, gako: amavi amaverit.

5., Perfectum Infinitivi Act. Promeni se i na
 ille, gako: amavi amavisse.

III. De Supina Activi positiua

1., Futurum Participii Acti Promeni se. um
na us, gako: amatum amaturus.

2., Futurum Infinitivi Act. &
esse, gako: amaturus, a, um

3., Futurum Infinitivi Pass. pridagic fu Supi-
noiri, gako: amatum iri.

4., Perfectum Participii Passivi Promeni se
um na us, gako: amatum amatus.

5., Perfectum Indicativi, pridagic lum, gako:
amatus lum.

6., Perfectum Coniunctivi, pridagic sim ga-
fo: amatus sim.

7., Plusquamperfectum Indicativi, pridagic
eram, gako: amatus eram.

8., Plusquamperfectum Coniunctivi, pridagic
essem, gako: amatus essem.

9., Futurum Coniunctivi, pridagic fuero, ga-
fo: amatus fuero.

10., Perfectum Infinitivi, pridagic esse, gako:
amatus, a, um esse.

11., Verba Neutra, gako. Activa
Tempora formosana a coniugosana hntagi.

D. B. S.

О Безправидельныхъ Слословъ.

Славу нехтерѣ Verba, хтерѣ се медле обычег-
ныхъ Слословъхъ нехтерѣ конюгуги, та се гме-
нуги безправидельнѣ. (Verba Anomala autem irregu-
laria) а славу медледугичъ: sum, possum, fero, vo-
lo, nolo, malo, fio, eo, quo, nequeo, gaudeo.

1. Possum, potui, posse мочу.

Indicativus modus.

Præsens. Мою, мүсем.

S. Possum, potes, potest.

P. possumus, potestis, possunt.

Imperfectum. Моюл сем был.

S. poteram, as, at. P. poteramus, atis, ant.

Perfectum. Моюл сем.

S. potui, isti, istis. P. potuimus, istis, erunt (ere)

Plusquamperfectum. Моюл сем моюл.

S. potueram, as, at. P. potueramus, atis, ant.

Futurum. Буду мочу.

S. poterō, is, it. P. poterimus, itis, int.

Imperativum. нема.

Coniunctivus modus.

Præsens. Быч моюл.

S. possim, is, it. P. possimus, itis, int.

Imperfectum. Mohlbnch.

S. possem, es, et P. possemus, etis, ent.

Perfectum. Sdyj sem mohpl.

S. potuerim, is, it. P. potuerimus, itis, int.

Plusquamperfectum. Bnlbnch mohpl.

S. potuissem, es, et. P. potuissemus, etis, ent.

Futurum. Sdyj budu mōcn.

S. potuero, is, it. P. potuerimus, itis, int.

Infinitivus modus.

Præsens a Imperf. posse mōcn.

Perf. a Plusquamperf. potuisse bñti mōcn.

*, Dstatni Tempora nema.

II. Fero, tuli, latum, ferre. Mōsyti.

Præsens Indicativi.

Activum.

Passivum.

S. Fero, fers, fert S. Ferror, ferris, fertur

P. ferimus, fertis, ferunt. P. ferimur, ferimini, feruntur.

Imperfectum Coniunctivi.

S. ferrem, ferres, ferret S. ferrer, ferreris (ere)

(ferretur)

P. ferremus, ferretis, ferrent. P. ferremur, ferremini, ferrentur.

Imperativus.

Præsens S. Fer P. ferte S. ferre P. ferimini

Futurum S. ferto, ferto S. fertor fertor

P. fertote, ferunto. P. feriminor, feruntor.

Præ.

Præsens a Imperfectum Infinitivi.

ferre nosyti

ferri nosenu bdti

(*) Ostatni Tempora od hlawnich Tempori-
bus pravidelne pochazeji, a podle treti
Koniugacie se koniuguji.

III. Volo, volui, velle chtiti.

Nolo, nolui, nolle nechiti.

Malo, malui, malle radegi chtiti.

Præsens Indicativi.

S. Volo	Nolo	Malo
vis	non vis	mavis
vult	non vult	mavult
P. volumus	nolumus	malumus
vultis	non vultis	mavultis
volunt	non vult	malunt.

Imperativus gen od Nolo se vjiva.

Præsens.	S. Noli	P. nolite
Futurum.	S. nolito	nolito
	P. nolitote,	nolunto,

Præsens Coniunctivi.

S. Velim	nolim	malim
velis	nolis	malis
velit	nolit	malit
P. velimus	nolimus	malimus
velitis	nolitis	malitis
velint	nolint	malint.

C 5

Im-

(*) Ostatni Tempora podle obyčejneho formování v
treti Koniugacie se koniuguji.

Imperfectum Coniunctivi.

Vellem, es, &c. nollem, es, &c. malletm es, &c.

Infinitivus.

Præsens & Imperf. velle, nolle, malle.

IV., Fio, factus sum, fieri, factum futuri.

Fio gest Passivum. Fiteres pochazy od Verbum fa-
cio cinim.

Præsens Indicativi.

S. Fio, sis, sit. P. sumus, sitis, fiunt.

Imperfectum Indicativi.

S. fiebam, as, at, &c.

Futurum Indicativi.

S. fiam, es, et, &c.

Præsens Coni. fiam, as, at, &c.

Imperf. Coni. fierem, es, et, &c.

Infinitivus.

Præsens & Imperf. fieri.

Participii Futurum. faciendus, a, um.

(*) Perfectum; a ftera Tempora od něho formovana bhwagi, gako Passivum se konjuguje.

V., Eo, ivi, itum, ire giti.

In.

(*) Perfectum, a ftera Tempora od něho pocházeti, konjuguje se podle čisté konjugace. Tak teč v slozenu Roma s eo, gako; venea, abeo pocházim, adeo přicházim, queo mohu, nequeo nemohu, at. d.

Indicativus.

Coniunctivus.

Præsens. S. Eo, is, it. S. Eam, eas, eat.

P. imus, itis, eunt. P. eamus, eatis, eant.

Imperf. Ibam, ibas, &c. Irem, ives, &c.

Futurum. Ibo, ibis, ibit, &c. Ivero, iveris, &c.

Imperativus.

Præsens. I. ite Gerundium. eundum.

Futurum. ito, ito Partic. Præsens. Iens

itote, eunto.

Gen. euntis.

VI. Gaudeo, gavisus sum, gaudere, tado-
wati se. Gaudeo koniuguje se podle druhe kon-
iugacie. Perfectum gavisus sum, a ftera Tem-
pora od neho pochazej, gavo Passivum se koni-
uguje.

Tak se tej koniuguji tato Verba,

Audeo smim, opovazim se, ausus sum, audere.

Soleo obyceg mam, solitus sum, solere.

Prandeo obedugi, prandi a pransus sum, prandere.

De Verbis Defectivis.

Defectiva Verba (nedostatni casostova) gsau
ta, ftera wsech modos, tempora a personas ne-
magi. Takova gsau nasledujici:

1., Aio pravim.

Ind. Præs. Aio, ais, ait Coni. Præs. aiam, aias, aiat

— — aiunt

— — aiant

Imperf. aiebam, as, at

aiebamus, atis, ant,

II.

II., Inquam prāvīm.

Ind. Præs. Inquam, inquis, inquit, inquamus, itis, iunt.

Imperſ. inquiebam, as, at, amus, atis, ant.

Perfect. — — inquisi. Pl. — — inquisis

Fut. — inquires, et Pl. — — inquent.

Imper. Præs. inquie, inquite. Futurum, inquito,

Coni. Præs. — inquiras, iat. Pl. iatis, iant.

Partic. Præsens. inquirens.

III., Memini pamatugi, odi nenāwidīm, novi žnam, toīm, coepi počal sem.

Indicativus. Perfectum.

Memini

Odi

Novi

Coepi

} isti, it: imus, istis, erunt (ere.)

Plusquamperfectum.

Memineram

Oderam

Noveram

Coeperam

} as, at: amus, atis, ant.

Futurum Imperativi.

Memento, mementote.

Coniunctivus. Perfectum.

Meminerim

Oderim

Noverim

Coeperim

} is, it, imus, itis, int.

Plus:

Plusquamperfectum.

Meminissem }
 Odissem } es, et: emus, etis, ent.
 Novissem }
 Coepissem }

Futurum.

Meminero }
 Odero } is, it: imus, itis, int.
 Novero }
 Coepero }

Infinitivus.

Perf. meminisse, odisse, novisse, coepisse.
 Fut. osurum esse, coepturum esse.

Participia.

Fut. osurus, a, um, coepturus, a, um.
 Perf. osus, a, um, coeptus, a, um.

IV., Aulim sinebnyh, faxim scinilbyh,

Coniunct. Præsens.

Aulim, is, it } Faxim, is, it
 — — int, } imus, itis, int.
 Fut. Faxo, is, itis, itis, int.

V., Forem bytbych.

Coni. Præs. Forem, fores, foret. Pl. — — forent.
 Infin. Fore (missio futurum esse).

VI., Salve, ave ; dram bud ; valē meg se dobre.

Imperativus.

Præs. Salve, salvete. Ave, avete. Vale, valet.
 Fut. Salveto, salvetote. Aveto. Valet.
 Infin. Salvare. Avere. Valere.

VII. Quæro prostrum, quæsumus prostrum.

De Verbis Impersonalibus.

Impersonalia Verba (neosobná časoslova) gaut
 ta, fterá treti toliho personam singularem magi,
 a nemo hau se gim předložiti osoby: ego, tu, ille,
 nos, vos, illi, s.

Ťterá se na t sebnugi, gmenugi se Activa
 gafo: accidit stáva se.

Ťterá se pat na tur sebnugi, gmenugi se Pas-
 siva, gafo: dubitatur pochybuge se.

I., Doznam, žadne Impersonale Verbum ne-
 má Imperativum, Gerundium, Supinum, ani Par-
 ticipium.

Gafo Impersonalia Verba s casusmi spo-
 gena bytvari, to se vci in Syntaxi.

Kapitola Čtvrtá.

De Participiis. (D Beštennosteh.)

Participium (Beštennost) gest pocházegico od Verbum sklov, a stáje tempora a casus proměněné, vřazugich při tom povahu Substantivorní.

Participium má trojnásobné tempus.

1., Præsens, ktere se končuje na ns, gest genris omnis, a deklinuje se jako felix, ku př. amans, tis.

2., Perfectum, ktere se končuje na tus, sus, aneb dus, a, um, jako electus, visus, satus, a, um.

3., Futurum, ktere se končuje na rus, aneb dus, a, um, jako amaturus, amandus, a, um.

Perfectum a Futurum deklinuji se jako homus, a, um.

2. Poznámka: Od Activo a Neutro dle Participia pocházejí: Præsens a Futurum na nsu jako: amo, amans, amaturus.

Od Passivo pocházejí Perfectum a Futurum na dus, jako: amor, amatus, amandus.

3., Od Deponente pocházejí tři aneb čtyři Participia, jako: utens, usus, usurus, utendus; labor, labens, lapsus, lapsurus.

4., Ktere Verbum nema Supinum, nema ani Participii Perfectum a Futurum na rus.

5., Participia nekdy přeměnují se na Nomina Adiectiva, jako: amans, patiens, a. r. v.

Capitola Vata.

De Adverbiis (O Příslowkách)

Adverbia (Příslowka) jsou nepromenitelná slova, která Nominibus, Verbis aneb Adverbiis připogena, čas, místo, pomahu aneb některau ořo. Kostogienost vřazugi, fu př. diu vixit dlanho žil, valde doctus velmi věcný, nimis cito velmi skoro, ubique est všude jest

Adverbia jsou přívodná aneb pocházející. Pocházející (derivata) nemývce od Nominibus Adiectivis pocházejí. Gestli Adverbium od Adiectivo, fu prvni, aeb fu druhe. Deflinacni přínalezejícího pochází; obščegně se na e, židka na o skončuge, gako: certe, glistotně, tuto bezpečně. Gestli pak Adverbium od Adiectivo fu třetj Deflinacni přínalezejícího pochází; promonuge s na ter a x na ceter, gako: breviter krátko, feliciter šťastně. Mle facilis má ľachě snadno; difficilis difficulter nesnadno; audax audacter směle.

Adverbia derivata se tež hř fimparygi; a ľyce Comparativus na us, Superlativus na me se skončuge, gako: Pulchre, pulchrius, pulcherrime.

Facile, facilius, facillime.

Sem přínalezejí tato Adverbia:

Sæpe často, sæpius, sæpissime.

Diu dlouho, diotius, diotissime.

Nuper nedavno, nuperime.

Kapitola Šiesta.

De Præpositionibus. (O Představkách.)

Præpositiones (Představky) gsau sřova, která Nominu aneb Verbo předložena, okolostojěnost věcy vřazuj. Gsau pař Præpositiones dvojnásobně:

1., Inseparabiles (nerozlucitedlné,) které krom spogenj samy to sobě nie nemyznamenávají, a gsau nasledugich: an aneb am, con aneb com, di aneb dis, ne, re, se, ve.

2., Separabiles (rozlucitedlné,) které n krom spogenj něco wyznamenávají, a wřadně neb Accusativum, neb Ablativum, aneb obadwa casusy řadaji.

A., Accusativum řadaji nasledugich třideet:

Ad ř, ře, řu, do	Inter mezi
Apud ř, při podle	Intra toně tam, tonitř
Ante řed, řede	Juxta podle, wedle, dle
Adversus } proti	Obna, pro, okolo
Adversum } proti	Penes ř, podle
Cis, cira ř této strany	Per řze, přes, řzě
Circum } okolo, wřokol, ob	Pone po řadu
Circa } okolo, wřokol, ob	Post po, řa
Circiter } okolo, wřokol, ob	Præter, řz, řom, řrom, mimo.
Contra proti	Prope blizko
Erga naproti, řu	Propter pro
Extra towa, řewnětr	Secundum okolo, podle, wedle
Infra nize, řole	Supra nad
	Trans přes
	Ultra dale, řone strany.
	Versus proti.

B., Ablativum žádagi nasledugich desět:

A, ab, abs od, po, bez, vde	E, ex z, ze
Absque bez	Præ pře, před
Coram před, přede	Pro pro, za, po
Cum s, se	Sine bez
De o, o, pro	Tenus po

C., Accusativum η Ablativum žádagi nasledugich čtyry:

In to, na, ve	Super na, nad, o
Sub pod	Subter pod.

Poznam. Řdňž Præpositiones casum při sobě nemají, stavají se Adverbia, jako: post potom, contra naproti tomu, prope blízko, ante předtím.

Kapitola Sedmá.

De Coniunctionibus. (D Spogkách.)

Coniunctiones (Spogky) jsou slova, která reč a její částky spogují. Dny na následugich rády dělené bývají, a směnugi se.

1., Copulativa (Spogugich:) &, ac, atque, que, etiam, quoque a, η, te, item podobně, nec, neque ani, cum ga, rum tak te.

2., Disiunctiva (rozdělugich:) aut, vel, sive, seu, ve aneb, neb, led ale.

3., Conditionales (wýmínné:) si | kdy, gestli, sin gestli pať, ni, nisi gestliže ne, modo dummodo gestli gen, quodsi gestliže, alias gináte, gináť.

4., Adversativæ (naprotivné:) at, ast, verum: enimvero, atqui, sed, vero, autem ale, pať, tamēn předce, attamen předce wssáť.

5., Concessivæ (potvolné:) etsi, tametsi, etiamsi, quanquam, licet, quamvis aťkoli, abpráwě; quidem, equidem sýce, tamēn wssáť.

6., Causales (přičínné:) nam, namque etenim, enim neby, quia, quoniam, siquidem boučwáď, quod, quo že, ut aby, ne, quim, quo níz nus aby ne, cum že, když.

7., Ordinativæ (porádnj:) primum přebně, dein, deinde, postea potom, insuper, praterea přom toho, porro dále, ad hac k tomu.

8., Conclusivæ (závěrné:) ergo, igitur, itaque, ideo, idcirco, hinc, inde, proinde, propterea, quare, quomobrem, quapropter pročes, pročos, pro tau přěčinu.

Kapitola Dsmá.

De Interiectionibus. (S Mezyšlowčich.)

Interiectiones (Mezyšlowka) gsau scowa, ktera hnutj w seden wzbuzené, radosti, žalosti, w dřenj, a t. d. skazugi. Su př. hem hle, w be-da, wah ach, o! o! eheu, proh, eia, a gine, řem podobné.

(*) Tu se gestte připoguge Typus (muštr) Slovencstých Deklináčj a Konjugáčj.

Typus Declinationis Substantivorum.
Masculinorum.

S. N. b, d, f, g, h, i, k, l, m, n, o, p, q, r, s, t, u, v, w, x, y, z	e, e	y	ho, ho, ho	i
G. a, u	e, e	y	ho, ho, ho	i
D. u, ovi	u, ovi	ovi	mu, mu, mu	iu
A. a, u, b, d, —	e, e, i, —	u	ho, ho, ho	i
V. u, e, e	e, e, i	o	y	i
Prap. u, e, ovi	y, i, ovi	ovi	mu, em, jm	iu
Instr. em	em, em	au (ek) ym		iu
Pl. N. p, i, e, j, owe	y, i, owe, e, e	owe	i	iu
G. u	u	u	ch	iu
D. um (om)	um (om)	um	ym	iu
A. u, v	e, e, u	y	y	i
V. y, i, e, j, owe	y, i, owe, e, e	owe	i	i
Pr. ych, ich, (och) ech, ych, ich, och ech, vch ych				ich
In. y, i, mi, ami	y, i, mi, mi, emi, y, ami	ymi		mi

Femininorum.

Neutrorum.

S. N. a e (a) Cons. Consona	S. N. o	e	i
G. v e	G. a	e	i
D. e y, i	D. u	y, i	i
A. u y, i, (u) Cons. —	Ac. o	e	i
V. o e, (o) Cons. —	V. o	e	i
Pr. e y, i	Pr. u, e	y, i	i
In. au y, i (au)	In. em	em	im
Pl. N. y, i	Pl. N. a	e	a, i
G. — y, i	G. —	—	i
D. am — em, (am) em	D. um	um, jm um, jm	iu
Ac. v, e	Ac. a	e	a, i
V. y, e	V. a	e	a, i
Pr. ach ech, ych, ich, (ach) ech, (ych) ich	Pr. ech, ich, ach. ych, ich ech, (ich)		(ich)
In. ami emi, mi, (ami) emi, (mi)	In. y, mi, ami. y, i, emi. (mi)		(mi)

Typus flexionis quorundam Adiectivorum.

Sing.	N.	ŏ,	á,	é	i,	í,	í
	G.	ého,	é,	ého	iho,	í,	ího
	D.	ému,	é,	ému	imu,	í,	ímu
	Ac.	ého, ŏ; au,		é	ího, í; í,		í
	V.	ŏ,	á,	é,	í,	í,	í
	Præp.	ém,	é,	ém	ím,	í,	ím
	In.	ŏm,	au,	ŏm,	ím,	í,	ím
Pl.	N.	í	é	á	í	—	—
	G.	ŏch	—	—	ích	—	—
	D.	ŏm	—	—	ím	—	—
	Ac.	é,	é,	v	í	—	—
	V.	í,	é,	ó	í	—	—
	Pr.	ŏch	—	—	ích	—	—
	In.	ŏmi	—	—	ími	—	—

Typus sex Coniugationum Verbi

Activi & Neutrius.

Infinitivus modus. Má.

ŏ Romi.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
	ati	ototi	eti	iti	iti	auti.

Indicativus modus.

Præteritum.

S.	1. a	Pers. 1.	2.	3.	1.	2.	3.															
	2. oya		M. P sem,	P sy,	Pl. M. li sme,	li ste	li.															
	3. e							P. Pa sem,	Pa sy,	Pa,	F. Py sme,	Py ste	Py									
	4. i													F. Po sem,	Po sy,	Po,	N. Pa sme	Pa ste	Pa.			
	5. i																					
6. u																						

Præsens vel Futurum.

	I.	2.	3.	I.	2.	3.
S.	1. am,	āē,	a,	āme,	āte.	agi
	2. ugi,	uges,	ige,	ugeme,	ugete,	ugi
	3. im,	is,	i,	ime,	ite,	i, egi
	4. im,	is,	i,	ime,	ite,	i, egi
	5. igi,	iges,	ige,	igeme,	igete,	igi
	6. u,	es,	e,	eme,	ete,	au

Transgressivus modus.

Præteritum I.

Præteritum II.

	M.	F.	M F. N.	M F. N.	M F. N.
S.	1. aw,	wfi,	wfi,	wfi	wfi
	2. owaw,	wfi,	wfi,	wfi	wfi
	3. ew,	wfi,	wfi,	wfi	wfi
	4. iw,	wfi,	wfi,	wfi	wfi
	5. iw,	wfi,	wfi,	wfi	wfi
	6. uw,	wfi,	wfi,	wfi	wfi

Præsens vel Futurum.

	M.	F.	N.	M. F. N.
S.	1. age,	ag, eç,	agic,	agice, neb, agic
	2. uge,	ugecç,	ugic,	ugice, neb, ugcic
	3. e,	eç,	ic,	ice, neb, ic
	4. e,	eç,	ic,	ice, neb, ic
	5. ige,	igecç,	igic,	igice, neb, igic
	6. a,	ucç,	uc,	auct, neb, auc.

Imperativus modus.

Præsens vel Futurum.

	Perf. I.	2.	3.	1.	2.	3.
S.	1. nemā	ag,	ag, (eç)	agme,	agte	ogte
	2. —	ig,	ig,	igme,	igte	igte
	3. —	—	—	me,	te	te
	4. —	—	—	me,	te	te
	5. —	ig,	ig,	igme,	ig, te,	igte
	6. —	—	—	me,	te	te,

Syn.

Syntaxis Lingvæ

L a t i n æ .

Syntaxis (Добротворност) docet voces recte coniungere, ita ut prodeat sensus, quem volumus. Vox *Syntaxis* descendit a Græca voce *Συτάσσω* (*Syntasso*), id est, coordino, construo.

Ex vocibus recte iunctis existit *propositio*; omnis vero *propositio* constat *Subiecto* & *Prædicato*. *Subiectum* est id, de quo aliquid dicitur.

Prædicatum est id, quod dicitur de *Subiecto*, ut: *Deus* (*Subiectum*) est conditor universi (*Prædicatum*.)

Regula I.

Adiectivum cum *Substantivo* suo debet *Genere*, *Numero* & *Casu* convenire, ut: *Bonus liber*. *Bona charta*. *Bonum atramentum*.

Nota: *Pronomina* & *Participia* cum *Substantivo* debent pari modo congruere, ut: *Quævis natio suo regnanti Principi obsequium debet*.

Regula II.

Pronomen *qui*, *quæ*, *quod*, cum præcedente *Substantivo* convenire debet *Genere* & *Numero*: sed *Casu* non semper consentire potest, ut: *Compara tibi divitias, quæ semper durabunt*. *Deus* est, *qui omnem hunc mundum regit*.

Nota: *Pronomen* cum ad universam sententiam refertur, *Neutro Genere* ponitur, ut: *Si nos, quod maxime debet, nostra patria delectat, quo amore tandem inflammati esse debemus in eiusmodi patriam, quæ domus est virtutis*.

Regula III.

Appositio est, cum uni Substantivo aliud explicans, sine Coniunctione & Verbo sum, additur, utrumque vero debet esse in eodem Casu, ut: *Hoc me docuit usus magister optimus. Jesus Christus.*

(*) Effertur hoc posterius Substantivum per voces: tanquam, qui est, qui fuit, cum esset, dum luit.

Regula IV.

Duo vel plura Subiecta simul posita & per Coniunctionem copulata adsciscunt Prædicatum Plurale, ut: *Cicero & Demosthenes fuerunt oratores celeberrimi. Georgius Thurzo & Stephanus Illyesházy, Palatini Hungariæ, Evangelici fuere.*

Regula V.

Ad quæstionem cuius iungitur Substantivum cum Substantivo in Genitivo Casu, ut: *Terræ figurata est rotunda. Initium sapientiæ est timor Domini.*

Nota: Eadem ratione ponuntur Pronomina in Genitivo Casu, dum pro Substantivis sumuntur, ut: *Huius labor est perutilis. Pater illorum est bonus pater.*

Regula VI.

Substantiva: *instar, nihil, causa, gratia, ergo,* regunt Genitivum. ut: *Miserrimus est, qui nihil a Deo auxilii sperat. Non lucri, sed honoris gratia præmia proponi solent.*

Regula VII.

Genitivi plurales sæpe adhibentur loco Præpositionum *de, ex, & inter* cum Casibus suis, ut: *Hominum eos maxime ama, qui virtutem colunt. Diem longissimus est mense Iunio, brevissimus mense Decembri.*

(*)

(*) Adhibentur hi Genitivi: post Superlativos; post Numeralia; nec non post voces: *uter, alter, alius, solus, ullus, nullus, quisque, quicumque, multi, pauci, & similes.*

Regula VIII.

Adiectiva: *cupidus, conscius, memor, peritus, fertilis, liberalis, particeps, compos* hisque similia & contraria postulant Genitivum, ut: *Qui esurit, avidus cibi est. Bestiæ rationis & sermonis sunt expertes.*

Regula IX.

Adiectiva Verbalia in *ax* & Participia in *ns*, Genitivum petunt, ut: *Non omnis homo est capax magni muneris vel imperii. Epaminondas adeo erat veritatis diligens, ut ne ioco quidem mentiretur.*

Regula X.

Adiectiva, quæ copiam, aut inopiam significant, modo Genitivum, modo Ablativum recipiunt, ut: *Sæpe dives nummis est egenus sanitatis. Medicamentorum salutarium plenissimæ sunt terræ.*

Regula XI.

Si rei aut personæ describitur qualitas vel forma, ponitur hæc in Genitivo vel Ablativo Casu, ut: *Puer bonæ indolis maximum est patris gaudium. Non est sanæ mentis homo, qui Deum esse negat.*

Regula XII.

Non nulla Neutra Adiectivorum & Pronominum Singularis Numeri Substantive sumta ponuntur cum Genitivo, & sunt sequentia: *tantum tantummodo, quantum quantummodo, aliquantum, multum, plus, plurimum, reliquum, dimidium, nimium, aliud, hoc, id, illud, & quid vel quod*

cum suis compositis, ut: *Plurimum mali credulitas facit. Multum voluptatis adfert liberalitas. Quidquid boni habemus, a Deo accepimus.*

Regula XIII.

Ad quæstionem *cui?* Verba & Adiectiva admittunt Dativum, ut: *Deo probitas grata est. Immaturus fructus sanitati nocet.*

Regula XIV.

Adiectiva: *commodus, æqualis, aptus, amicus, facilis, propinquus*, hisque *similia & contraria* requirunt Dativos, ut: *Cultura agrorum generi humano est salutaris. Cunctis esto benignus, nemini blandus, paucis familiaris, omnibus æquus.*

Regula XV.

Mensura rei aut spatium declaratur per Accusativum, adiectis sepe Adiectivis: *longus, latus, magnus, altus, crassus*, ut: *Navis Noachi trecentas ulnas longa, triginta alta, & quinquaginta lata fuit.*

Regula XVI.

Causa, instrumentum, modus, pars, & similis circumstantia declarantur per Ablativum, omiſſis Præpositionibus, *cum, in, pro, ex, &c.* ut: *Vir gravis auctoritate. Animo constamus & corpore. Exercitus Austriacus quarta parte Hungaris constat.*

Regula XVII.

Comparativi adsciscunt Ablativos omiſſa particula *quam*, ut: *Nihil est sapientia pulchrius, nihil virtute amabilius. Quisquis plus iusto non sapit, ille sapit.*

Regula XVIII.

Dignus, contentus, fretus, præditus, venalis, carus, & contraria Ablativum petunt, ut:

Qui

Qui male agit, pœna dignus est. Contentum suis rebus esse, maximæ certissimæque sunt divitiæ.

Regula XIX.

Opus est adsciscit Dativum personæ, rei vero necessariæ Nominativum vel Ablativum, ut: *Litterarum studioso non tantum opus est felici memoria, sed etiam sanq̄ iudicio. Opus est corpori cibus ac potus.*

Regula XX.

Pronomen *qui, quæ, quod*, quando causam significat, regit Coniunctivum, ut: *Deus solus dignus est, qui omnium maxime ametur. Nihil est, quod timeas.*

Regula XXI.

Pronomen *qui, quæ, quod*, ponitur sæpe loco *is & Coniunctionis*, ut: *Deus nobis parcat, si ipsi aliorum iniurias condonaverimus; quod si nolumus, neque nobis Deus ignoscet.*

Regula XXII.

Pronomen *sui, sibi, se, suus*, semper ponitur tantum post Verbum tertix personæ, ut: *Omne animal se ipsum diligit. Pater amat liberos suos.*

Regula XXIII.

Interrogativa, si interrogatur, Indicativum regunt; sin minus, Coniunctivum; ut: *Quid faciet is homo in tenebris, qui nihil timet, nisi testem & iudicem? Quid quæque nox aut dies ferat, incertum est.*

Regula XXIV.

Ad quæestionem *quis?* vel *quid?* ponitur Nominativus, qui cum Verbo personali convenit Numero & Persona, ut: *Ego lego, tu scribis, ille pingit. Præceptor docet, discipuli discunt.*

No.

Nota: 1. Utimur Verbis in prima & secunda persona, omiſſis Nominativis; ego, tu, nos, vos, ut: Fide, ſed cui, vide. Historiam patriæ veſtræ legite velim.

Nota: 2. Nominativi loco ſæpe Infinitivus, aut integra ſententia eſt, ut: Errare humanum eſt. Diligere parentes, prima naturæ lex eſt.

Regula XXV.

Verba: ſum, forem, ſio, evado, exiſto, appareo, maneo & nāſcor, habent ante & poſt Nominativum, unum Subiecti, alterum rei, ut: Conſuetudo eſt altera natura. Ætas præterita eſt irrevocabilis. Nemo nāſcitur dives. Deus manet iuſtus.

Regula XXVI.

Verba Paſſiva nūcupandi, exiſtimandi, creandi & cognoscendi, utrinque Nominativum admittunt, ut: Tu vocaris Carolus. Pater tuus electus eſt iudex. Univerſus hic mundus una civitas hominum recte exiſtimatur.

Regula XXVII.

Vocativi ſæpe absolute ponuntur in Oratione, ornatus vel affectus cauſa, ut: Petre! abeamus hinc.

Regula XXVIII.

Verbum ſum petit Genitivum, cum forma aut qualitas deſcribitur; aut cum pertinere ſignificat; aut cum omiſſæ ſunt voces; iudicium, opus, negotium, officium, proprium, munus, ut: Hic homo eſt magni ingenii & iudicii. Appetere non licet, quod alterius eſt. Præceptoris eſt docere, & diſcipulorum eſt, præbere ſe dociles.

Regula XXIX.

Verba: *memini, recordor, obliviscor: ad-moneo, & his similia, regunt Genitivum vel Ac-cusativum obiecti, ut: Vir bonus iniuriæ facile ob-liviscitur, sed beneficis semper recordatur. Vete-ris te amicitia commonesfacio.*

Regula XXX.

Æstimandi Verbis adduntur hi Genitivi: *ma-gni, maximi, pluris, plurimi, parvi, minoris, minimi, tanti, tantidem, quanti, quanticunque,* id est, pretii, ut: *Avarus maximi æstimat divitias. Eruditio tanti non est quanti virtus.*

Regula XXXI.

Verba *accusandi, damnandi & absolvendi* po-sulant Genitivum pœnæ aut delicti, ut: *Qui inven-ta vitæ, furti merito accusatur. Pilatus etfi Christum seditionis absolverat, tamen eum capi-tis condemnavit.*

Regula XXXII.

Verbum *est*, cum habere significat, Dativum personæ adsciscit, ut: *Animus mihi immortalis est. Magnum leoni robur est.*

Regula XXXIII.

Interdum Verbo adherent duo Dativi, alter personæ, alter rei, ut: *Venio tibi auxilio, Hoc omnes tibi vertunt vitio.*

Regula XXXIV.

Multa Verba cum Præpositionibus: *ad, ante, post, inter, ob, in, sub, præ, de, con & re* com-põsita Dativum adsciscunt, ut: *Pecuniam præfer-re amicitiaæ fordidum est. Optatis meis fortuna re-spondet.*

Regula XXXV.

Verba *Activa*; *Deponentia*, quæ active significant; & multa *Neutra* regunt *Accusativum*, ut: *Christiani unum Deum colunt. Præceptor hortatur discipulos*, ut sedulo suas *discant lectiones*.

Regula XXXVI.

Verba nonnulla cum *Accusativo* vel *Ablativo* construuntur propter *Præpositionem*, cum qua sunt composita, ut: *Eiecit eum sedibus suis. Pro patria, parentibus, & amicis quodlibet adire periculum oportet*.

Nota: Aliquando repetitur eadem *Præpositio*, ut: *Improbi sunt, qui in fortunas aliorum invadunt*.

Regula XXXVII.

Verba quædam *Activa* duos adsumunt *Accusativos*, unum personæ, alterum rei, ut: *Ratio hominem facit terræ dominum. Omnium virtutum possessores recte divites iudicamus*.

Regula XXXVIII.

Verba, quæ *copiam* aut *inopiam* significant, *Ablativum* regunt, ut: *Felices amicis abundant, infelices amicis carent. Miserum est, carere consuetudine amicorum*.

Regula XXXIX.

Verba *privandi*, *mercandi*, *contrahendi* & *vestiendi* regunt *Ablativum*, ut: *Morbus me somno privat. Emi librum octo grossis*.

Regula XL.

Quæ *prohibendi*, *auferendi*, *abstinendi*, *accipiendi* aut *distanti* significationem habent, postulant *Ablativum* cum *Præpositione a* vel *ab*, ut: *Deus custodiat nos ab omni malo. Qui abhorret a studiis, non evadet doctus*.

Re-

Regula XLI.

Utor, fruor, fungor; potior, vescor, nitor, dignor & glorior postulant Ablativum, ut: *Multi homines ratione abutuntur. Suo quis, que officio fungi debet. Miseri rustici vescuntur pane avenaceo.*

Regula XLII.

Verba *Passiva* recipiunt Ablativum cum Præpositione *a* vel *ab*, qui fit ex Nominativo Verbi Activi, ut: *Laudatur ab his, qui culpatur ab illis. Diligens discipulus amatur & a Præceptore, & a suis parentibus.*

Regula XLIII.

Ad quæstionem *quando?* respondemus vel per Præpositionem *in, de*, vel solo Ablativo, ut: *Canis de nocte vigilat. Hac septimana redii ex patria mea.*

Regula XLIV.

Ad quæstionem *quamdiu?* & *quam longe?* respondetur in Accusativo, rarius Ablativo Casu, ut: *Triduum vel tridub morabor. Camelus sitim complures dies tolerat. Septem horarum spatio Moscorz distat a Neosolio.*

Nota: Aliquando ad quæstionem *quamdiu?* Accusativo additur Præpositio *ad, in, per, vel intra*, ut: *Vigilare ad multam noctem. Intra breve temporis spatium multa discere non possumus.*

Regula XLV.

Nomina urbium ante se respuant Præpositiones. Sed

1., Ad quæstionem *ubi?* ponitur Nomen urbis, quod singulare primæ aut secundæ Declinationis est, in Genitivo; si vero Plurale est, aut tertiæ

De-

Declinationis, in Ablativo Casu, ut: Paulus Apostolus *Romæ, Ephesi, Athenis, Troade*, aliisque compluribus locis Evangelium prædicavit.

2., Ad quæstionem *quorsum?* respondetur per nomen urbis in Accusativo Casu, ut: Paulus Apostolus Epistolas misit *Romam, Corinthum, Ephesum, Philippos, Colossas, Thessalonicam*.

3., Ad quæstionem *unde?* ponitur nomen urbis in Ablativo Casu, ut: Unde venis? *Roma, Vienna, Posonio, Neosolio*.

Nota: 1., Nomina Substantiva: *domus, rus & humus* imitantur nomina urbium, ut: *Sum domi, Eo domum. Venio domo*.

Nota: 2. Nominibus regionum Præpositiones adduntur, ut: *Nos habitamus in Hungaria. Rex noster residet Viennæ in Austria*.

Regula XLVI.

Verba nonnulla, quæ casum non regunt adsumunt aliud Verbum absque Coniunctione in Infinitivo, ut: *Ferre laborem, consuetudo docet. Oportet Deo magis obedire, quam hominibus*.

Talia sunt: *possum, volo, cupio, debeo, soleo, incipio, conor, studeo, nequeo, disco, doceo, audeo, cogor, &c. & Impersonalia*.

Regula XLVII.

Post Verba *sensuum, adfectuum, dicendi & significandi* sequitur Accusativus cum Infinitivo, qui resolvi potest in Nominativum & Coniunctivum, addita particula *quod*, ut: *Male vivunt, qui se semper victuros opinantur. Memento, te esse hominem, & omnes homines esse mortales*.

Regula XLVIII.

Post Verba *volendi, iubendi, & quæ prodesse, aut equum esse, vel his contrarium* significant, sequitur Accusativus cum Infinitivo, qui resolvi potest in Nominativum & Coniunctivum addita particula *ut, vel ne, ut: Fac lubens, quæ parentes te facere iubent. Quod vis alium filere, primus file.*

Regula XLIX.

Gerundia cum Nominibus, Verbis, ac Prepositionibus construuntur ut Substantiva, Casus etiam Verborum suorum tenent, ut: *Nihil agendo homines male agere discunt. Bene sentire, recteque facere, satis est ad bene beateque vivendum. Parcendum est inimicis.*

Nota: 1. Gerundium in *di* iungitur Substantivis & Adiectivis iis, quæ Genitivum regunt, ut: *Optime peccatum evitat, qui occasiones fugit peccandi. Etiam natandi peritus in aquis non est securus.*

Nota: 2. Gerundium in *dum* Dativum personæ postulat, aut etiam absolute sine casu ponitur, ut: *Iracundo metuendum est, ne valetudini suæ noceat. Non est ante edendum, quam fames imperet.*

Nota: 3. Cum Gerundium nil aliud sit, nisi Neutrum Genus Participii Passivi in *us*: idcirco loco Gerundii adhibetur Futurum Participii Passivi in *us*, si Verbum est tale, quod regit Accusativum, ut: *Virtus etiam in hoste laudanda est. Amicitia non est utilitate metienda.*

Regula L.

Supinum in *um* aut absolute, aut cum Casu Verbi sui adhibetur, cum motum ad locum aut propositum declaramus, ut: *Multi veniunt quidem alutatum amicos, at pauci adiutum. Bello Gall.*

co bis insurrexere Hungari patriam defensum. E-
amus venatum.

Regula LI.

Supinum in *u* adhibetur post Adiectiva *facilis, gratus, bonus, fas, durus, &c.* eorumque contra-
ria, aut cum motum de loco declaramus, ut: *Quae iucunda sunt relatu, saepe alteri minime sunt iucunda auditu. Fuge, quidquid turpe est dictu.*

Regula LII.

Libet, licet, liquet, accidit, contingit, expedit, convenit, constat, vacat, & similia Dativum regunt cum Infinitivo, ut: *Mihi negligentem esse non licet. Libet mihi discere.*

Nota: Nonnunquam Impersonalia sine Casu ponuntur, ut: *Si libet, licet. Discitur.*

Regula LIII.

Decet, dedecet, oportet, & iuvat, Accusativum personae, rei vero Infinitivum postulant, ut: *Quod pueros decet, viros saepe dedecet agere. Pueros oportet morigeros esse.*

Nota: Interdum tamen res in Nominativo ponitur, ut: *Candida pax homines, trux decet irasferas. Parvum parva decet.*

Regula LIV.

Poenitet, piget, pudet, taedet, miseret & miserescit, Accusativum personae postulant, sequente Genitivo vel Infinitivo: ut: *Non me poenitet vixisse: quoniam ita vixi, ut non frustra me natum existimem. Eorum misereri nos oportet, qui propter fortunam, non propter malitiam, in miseris sunt.*

Regula LV.

Interest & refert (na tom talai) postulant Genitivum Subiecti, sequente rei vel Infinitivo, vel

Con-

Coniunctivo cum particulis: *ne, ut, an, quomodo*, ut: *Universæ reipublicæ interest, liberos bene educari. Interest omnium recte facere.*

Nota: Interest & refert admittunt etiam Pronomina: *mea, tua, sua, nostra, vestra*, id est, *commoda, negotia*; item Genitivos: *parvi, magni, tanti, &c.* nec non Adverbia, ut: *Multum refert vestra, pueri, bonos habere præceptores. Magni interest, quos quisque audiat quotidie.*

Regula LVI.

Impersonalia Passive vocis ante se Casum non habent; post se autem omnes Casus Verbi Personalis recipiunt, præter Accusativum Verbi Activi, ut: *De tuo luditur corio. Dormitur totam noctem, Vivitur ex rapto.*

Regula LVII.

Per Participia contrahuntur duo vel plura commata in unum; abiecto Pronomine *qui*, vel particulis, *cum, dum, postquam, si, quia, etsi, quod*, ut: *Homo Deum amans felix est. Dies semel elapsus nunquam redit.*

Nota: Participia eisdem, quos Verba, quorum sunt Participia, Casus regunt, ut: *Accusandus est negligentia.*

Regula LVIII.

Duo Ablativi absoluti existunt, cum ope Participii contrahuntur duo commata, quæ non habent commune Subiectum; quorum alter est Nominis, alter Participii; & exponi possunt per Nominativum & Verbum Coniunctivi Modi, addita particula, *cum, dum, postquam, si, quia, etsi, quod*, ut: *Augusto imperante Christus natus, Tiberio re-*

gnante mortuus est. Stultus est, qui res leviores curat, *gravioribus neglectis.*

Regula LIX.

Verba: *curo, do, loco, accipio*, cum similibus eleganter pro Infinitivi Passivi Præsente, recipiunt Participii Futurum in dus eodem Genere, Numero & Casu cum Substantivo cohærens, ut: *Curavi mihi calceos plicandos. Dedit mihi hanc epistolam describendam.*

Regula LX.

Adverbia Verbis, Participiis, Adiectivis adduntur, & declarant rei circumstantias, ut: *Pauper ubique iacet. Male parva male dilabuntur. Nimis diligens discipulus.*

Regula LXI.

Interdum etiam duo vel plura Adverbia simul ponuntur, ut: *Valde bene. Non satis bene. Sat cito, si sat bene.*

Regula LXII.

Adverbia a Nominibus derivata Primitivorum suorum constructionem sequuntur, ut: *Convenienter naturæ vivere est optimum. Obviam ei processimus.*

Regula LXIII.

Adverbia, quæ *copiam, inopiam, aut locum* significant, regunt Genitivum, ut: *Satis eloquentiæ, sapientiæ parum. Eo consuetudinis est res adducta. Ubi terrarum sumus?*

Regula LXIV.

Cum (Edy,) *dum, donec, & quoad* habent Indicativum & Coniunctivum, prout sententia est vel certa, vel incerta, ut: *Cum video, vidissem. Donec eris felix, multos numerabis amicos.*

Regula LXV.

Utimur Indicativo in re certa: Coniunctivo autem, in quacunq; re incerta & possibili; item Imperativi loco; aut præcedente Accusativo cum Infinitivo; denique cum a Coniunctivo, qui præcedit, pendet sententia, ut: Cum his conversare, qui te corrigant. Præceptore loquente, taceant discipuli.

Regula LXVI.

Cum præcessit Præsens vel Futurum, sequitur Præsens; cum vero Imperfectum vel Plusquamperfectum, sequi Imperfectum debet, ut: *Nulla est civitas, quæ non & improbos cives aliquando, & imperitam multitudinem semper habeat. Nihil sit tam occulte, quod non aliquando reveletur.*

Regula LXVII.

Quasi, tanquam, perinde, ac si; & optandi particulæ: ut, utinam, o si, petunt Coniunctivum, ut: Ita fac omnia, tanquam spectet aliquis. Improbis ita vivit, quasi nesciat, rationem vitæ sibi esse reddendam. Utinam ense nullus magistratus egeat.

Regula LXVIII.

Duæ negationes in una eademque sententia apud Latinos faciunt affirmationem, ut: *Nemo non videt, id est, quivis. Nonnulli dicunt, id est, aliqui.*

Regula LXIX.

Adverbium *non* omnibus Modis & Personis addi potest, tantum non Imperativi secundæ Personæ, ubi ponitur *ne*, ut: *Non facio, quæ facere lex vetat. Ne fac. Non dubites.*

Regula LXX.

Præpositioni additur Nomen eo Casu, quem regit Præpositio, ut: *Coecus de coloribus iudicare non potest. Aves per aërem volant.* Re-

Præpositiones: *in, sub, super & subter*, cum motus ad locum significatur, Accusativum; cum vero quies in loco, Ablativum recipiunt, ut: *Ire in scholam. Sedere in schola* pacate est cuiusvis discipuli. *Sæpe est etiam sub palliolo* fordido sapientia.

Regula LXXII.

Præpositio *cum*, (Pronominibus *me, te, se, nobis, vobis*, & Ablativis a *qui*, postponitur, & penitus coalescit, ut: *Difficulter reciduntur vitia, quæ nobiscum creverunt. Decorum movet ad probationem eorum, quibuscum vivitur. Quocum fuisti in horto?*

Regula LXXIII.

Coniunctiones iungunt similia, contraria separant, & quamvis sententiam præcedentibus adnectunt, ut: *Malitia miseros facit, virtus vero beatos reddit. Nox & amor* vinumque nihil moderabile fradent.

Nota: Interdum Coniunctiones desunt (Asyndeton,) vel abundant (Polysyndeton,) idque ob orationis brevitatem vel gravitatem (Emphasim,) ut: Magnum, fac, animum habes & spem bonam, Homo sibi vult ignosci, ceteris ipse non ignoscit. Advesce, & dicere verum, & audire. Nihil somnus neque animo, neque corpori prodest.

Regula LXXIV.

Coniunctio que inter duo copulanda posteriori adicitur, ut: *In agris Hungariæ nummi vasaque Romanorum reperiuntur. Boni sapientesque viri sunt recte æstimandi.*

Regula LXXV.

Coniunctiones: *ut, ne, quo, quin*, postulant Verbi Coniunctivum, ut: *Eniti debemus, ut plurimis profimus. Nihil est, quin male narrando possit depravari.*

No.

Nota: 1. Post Verba impediendi etiam quo minus ponitur, ut: Leges prohibent, quo minus in civitatibus montanis Iudæi versentur.

Nota: 2. Post Verba timendi, ut negative ponitur; ne affirmative, ut: Avarus semper veretur, ut satis habeat. (Škavý se wjdnyčy obáva, že dosti nebude mĭti.) Homo scelestus semper metuit, ne crimina sua manifestentur. (Bezbožný človek wjdnyčy se strachuje, že geho hřichové zgeteni budau.)

Nota: 3. Ne prohibendi Indicativum, vel Coniunctivum; iurandi vero solummodo Coniunctivum regit, ut: In re rustica operæ ne parcas. Ne sim salvus, si aliter scribo, quam sentio.

Regula LXXVI

Si, nisi, etsi, quod, quoniam, quanquam, priusquam, modo Indicativum, modo Coniunctivum regunt, prout sententia est vel certa, vel in dubio posita, ut: Memoria minuitur, nisi eam exerceas. Homo, quod crebro videt, non miratur, etiamsi, cur fiat, nescit. Quanquam abest a culpa, suspicione tamen non caret.

Regula LXXVII.

Quamvis & licet regunt Coniunctivum, ut: Nemo, quamvis sit locuples, operum carere potest. Matthias rex, licet Posoniæ Universitas haberetur, novam Budæ condidit.

Regula LXXVIII.

Particulæ: quàm, ac, atque, adduntur Comparativis, Nominibus, Adverbiis & Verbis vim comparativam habentibus, ut: Malo emere, quàm rogare. Aliud mihi respondes, ac rogo. Aliter loqueris ac sentis.

Re-

Regula LXXIX.

Interiectiones modo sine casu ponuntur, modo cum Nominativo, Accusativo, aut Vocativo, ut; *En dextra fidesque! O fallacem hominum spem! O felix homo, qui cum sperato fructu laborat!*

Finis.

Knižnica štátneho pedagogického ústavu
v Bratislave

59517

U